

PASIUTE PINIGAI

Penkių veiksmų komedija

.

V E I K Ė J A I

SAVA GENADIČIUS VASILKOVAS, provincialas, apie 35 m. Mėgsta priežodžius, kuriuos paprastai vartoja vidurinės Volgos gyventojai: kodėl gi ne vietoj taip; sergėk dieve vietoj neiginio; šaberis vietoj kaimynas. Ir iš drabužių matyti, kad jis provincialas

IVANAS PETROVIČIUS TELIATEVAS, niekur netarnaujantis bajoras, apie 40 m.

GRIGORIJUS BORISOVIČIUS KUČIUMOVAS, apie 60 m., išžymęs ponas, atsistatydinęs nedidelio laipsnio valdininkas; turi daug tituluotų tėvo ir motinos giminių

JEGORAS DMITRIČIUS GLUMOVAS

NADEŽDA ANTONOVNA ČEBOKSAROVA, pagyvenusi orių manierų dama

LIDIJA JURJEVNA, jos duktė, 24 m.

ANDRIEJUS, Čeboksarovų tarnas

GRIGORIJUS, Teliatevo tarnas

NIKOLAJUS, Kučiumovo tarnas

VASILIJUS, Vasilkovo kamerdineris

KAMBARINĖ

BERNIUKAS, iš kavinės

Publika parke

PIRMAS VEIKSMAS

(Vieto j prologo)

*Petrovsko parke, Sakso sode; į dešinę nuo žiūrovų
vartai į parką, į kairę — kavinė*

I SCENA

*Praeina bevaikščiojį žmonės, kai kurie sustoja ir skai-
to ant vartų afišą. Teliatėvas ir Vasilkovas
išeina iš kavinės*

Teliatėvas (*kažką kramto*). Na, taip, na, taip!
(*Į šalį*) Kada jis atstos!

Vasilkovas. Aš noriu pasakyti, kad jos toks
meilus veidelis, kad ji labai žavi mergaitė.

Teliatėvas. Tai naujiena! Koks jūs atradėjas!
Kas gi to nežino! (*Nusiima skrybėlę ir sveikinasi*) Tik-
ra tiesa. Čeboksarova graži — kaip dukart du keturi.
Ar jūs dar tokios neginčijamos tiesos nežinote?

Vasilkovas. Aš norėjau pasakyti, kad ji man
labai patiko.

Teliatėvas. Dar geriau. Ir kam gi ji nepatinka!
Pasigailėkite manęs! Ir kas čia man įdomu, jeigu jinai
jums patinka. Jūs, tur būt, iš toli atvykote?

Vasilkovas. Taip, vis dėlto ne iš arti.

Teliatėvas. Jeigu pasakytumėte, kad jūs jai pa-
tikote, tai man būtų tikrai nuostabu. Tai būtų įdomus
dalykas! O kad jinai jums patinka, čia nieko nuostabu.

Aš žinau apie penkiolika žmonių, kurie beprotiškai ją įsimylėję, tai tik suaugę žmonės, o jeigu imsime gimnazistus, tai ir galo nebus. Žinote ką? Jūs patys pa-bandykite jai patikti!

Vasilkovas. Argi šitai taip jau sunku?

Teliatėvas. Na, žinoma, kad nelengva.

Vasilkovas. O kas reikalinga tam? Kokių do-rybių?

Teliatėvas. Tokių, kokių nei aš, nei jūs neturite.

Vasilkovas. Na, pavyzdžiui?

Teliatėvas. Na, pavyzdžiui: pusė milijono pini-gais arba arti tiek.

Vasilkovas. Tai dar nieko...

Teliatėvas. Kaip nieko? Mano mielas! O ką gi, ar milijonai tai jau kaip grybai auga? Arba jūs esate Rotšildų giminaitis, tada nėra ko mums ir kalbėtis.

Vasilkovas. Nors nei šitaip, nei anaip, bet da-bar tokie laikai, kad didelio proto žmogui...

Teliatėvas. Ar matote, reikia proto, dar ir di-delio. Vadinas, pirma reikia proto turėti. O mūsųose didelis protas toks pat retas dalykas kaip ir milijonai. Bet geriau liaukimės kalbėję apie protą; dar, ko gera, koks mūsų pažįstamas nugirs, ims juoktis. Tegu pro-tingi žmonės sau, o mes — patys sau. Vadinas, protą į šalį. Tegu jį bala! Iš kur jį imsi, jeigu dievas nedavė!

Vasilkovas. Ne, aš ne taip greit atsisakysiu nuo šito galimumo. O kas dar reikalinga, kad jai patiktum?

Teliatėvas. Gražus gvardijos munduras, dar laipsnis mažų mažiausia pulkininko, dar įgimta elegan-cija, kurios išmokti jau nieku būdu negalima.

Vasilkovas. Tai labai jau keista. Argi jokiomis kitomis dorybėmis, jokiomis širdies ir proto savybėmis negalima įsigyti šios mergaitės prielankumo?

Teliatėvas. O kaipgi ji sužinos apie jūsų proto ir širdies savybes? Gal parašysite astronomiją ir jai skaitysite!

Vasilkovas. Gaila, labai gaila, kad ji tokia ne-prieinama.

Teliatėvas. O kas jums?

Vasilkovas. Štai, matote, aš su jumis atvirai kalbėsiu; mano reikalai ypatingi ir man kaip tik reikia tokios šaunios, gero tono žmonos.

Teliatėvas. Na, maža ko kam reikia! Ką, ar jūs labai turtingas?

Vasilkovas. Dar ne.

Teliatėvas. Vadinas, tikitės pralobti.

Vasilkovas. Šiuo metu...

Teliatėvas. Ką jūs vis apie šį metą!

Vasilkovas. Daugiausia dėl to, kad šiuo metu kaip tik labai galima pralobti.

Teliatėvas. Na, čia tai jau kaip kam dievas duos. Čia — sapne radinys. Bet šiuo metu ar jūs turite ko nors apčiuopiamo? Pasakykite! Aš jūsų neapiplėšiu.

Vasilkovas. Aš visai esu tikras, kad neapiplėšite. Apčiuopiama ši tą turiu, be jokios rizikos, tris miško eiguvas prie savo dvaro, kas gali sudaryti apie penkiasdešimt tūkstančių.

Teliatėvas. Tai gerai, penkiasdešimt tūkstančių yra pinigas; su jais Maskvoje galima gauti šimtą tūkstančių kredito, štai jums ir pusantro šimto tūkstančių. Su tokiais pinigais galima gana ilgai naudotis įvairiais malonumais.

Vasilkovas. Bet juk pagaliau reikės gi mokėti.

Teliatėvas. O kam jums galvą sukti! Ar jūs jau toks rūpestingas? Kam čia be reikalo sunkinti galvą! Palikite tai kreditoriams, tegu galvoja ir gauna, kaip nori. Kam jums kištis į svetimus reikalus: mūsų reikalus mokėti paimti, jų reikalas — mokėti gauti.

Vasilkovas. Nežinau, tokių operacijų dar nesu atlikęs; mano operacijos visai kitais apskaičiavimais pagrįstos.

Teliatėvas. Jūs dar jaunas, teks kada ir jums mūsiškai pagrįsti visus apskaičiavimus.

Vasilkovas. Neginčiju. Bet leiskite jus paprašyti supažindinti mane su Čeboksarovom. Nors aš turiu maža galimumų patikti, bet viltis, žinote, žmogaus niekada neapleidžia. Aš kai ją pamačiau gal prieš savaitę, vis apie ją ir svajoju. Sužinojau, kur jie gyvena, ir tuos pačiuos namuos išsinuomojau butą, kad ją daž-

niau matyčiau. Gėda darbo žmogui taip susižavėti, bet, ką darysi, meilės reikaluose aš dar jaunuolis. Supažindinkite, būkite toks malonus.

Teliatėvas. Gerai, mielu noru.

Vasilkovas (*stipriai spaudžia jam ranką*). Jeigu tik aš galiu būti jums kuo nors naudingas...

Teliatėvas. Šampano butelis, aš kitokių kyšių neimu. Bus butelis?

Vasilkovas. Kaipgi nei! Kiekvienu metu ir kiek tik norit. (*Stipriai spaudžia Teliatėvui ranką*) Aš iš tiesų taip jums dėkingas.

Teliatėvas. Bet paleiskite, paleiskite gi ranką! Čia velniai žino kas!

Vasilkovas (*žvalgosi, neišleisdamas Teliatėvo rankos*). Rodos, jos?

Teliatėvas. Jos, jos.

Vasilkovas. Eisiu arčiau pasigėrėti. Tikrai aš toks jautrus!.. Jums, gal būt, juokinga.

Teliatėvas. Bet jūs gi ranką...

Vasilkovas. Atleiskite! Aš tikiuos rasti jus šioje vietoje.

Teliatėvas. Tikėkitės.

Vasilkovas *skubiai nueina. Įeina Glumovas*

II SCENA

Teliatėvas ir Glumovas

Glumovas. Su kokia baidykle tu kalbėjais?

Teliatėvas. Tai man dievas iš dangaus dovanų atsiuntė už mano gerumą.

Glumovas. Kiek tau iš jo naudos?

Teliatėvas. Šampanu girdo.

Glumovas. A! Ne pro šalį!

Teliatėvas. Ir šit aš pažiūrėsiu, pažiūrėsiu į jį ir, tur būt, pasiskolinsiu iš jo pinigų.

Glumovas. Tai dar geriau, jeigu duos, savaime suprantama.

Teliatėvas. Manau, kad duos; aš jam reikalingas.

Glumovas. Liaukis, būk malonus! Kam ir kuriuo reikalu tu gali būti naudingas!

Teliatėvas. Ogi štai, klausyk.

Glumovas. Klausau.

Teliatėvas. Aš pirmą kartą jį pamačiau čia, parke, prieš kokią savaitę. Einu aš ta alėja ir iš tolo matau: stovi žmogus išsiziojęs ir išplėtes akis; skrybėlė ant pakaušio. Aš susidomėjau, kuo jis taip stebisi. Niekur dramblio nevedžioja, gaidžiai nesipeša. Žiūriu, ir kaip tu manai, į ką jis taip išispoksojo? Atspėk!

Glumovas. Nežinau į ką. Kas gi gali būti įdomu parke!

Teliatėvas. Į Čeboksarovą.

Glumovas. Jis vyras ne vėplal!

Teliatėvas. Čeboksarovų puskarietė sustojo, aplink ją jaunuolių būrys, jos abi su kažkuo kalbėjosi, nežinau su kuo; o jis atokiau stovi, taip ir įsmeigė akis. Puskarietė pajudėjo, jis puolė paskui ją, gal penkis žmones parvertė, ir man kliuvo. Ėmė atsiprašinėti, čia mes ir susipažinome.

Glumovas. Sveikinu.

Teliatėvas. O šiandien, tik pagalvokit, pamatė, kad aš kalbėjau su Čeboksarovomis, čiupo mane vos ne už apikaklės, nutempė į sodą, užsakė butelį šampano, paskiau antrą, na, mes ir išgėrėm truputėlį. O čia jis ir pasisakė man, kad įsimylėjęs Čeboksarovą ir norįs ją vesti. Matai, jo reikalui, — o kokie jo reikalai, patsai velnias nesuvoks, — kaip tik labai tinka tokia žmona; na, žinoma, prašė mane su jomis supažindinti.

Glumovas. Tai etiopas! Juokus krečia! Atvėyko iš kažkur, iš Kamčiatkos, ir tuoj ves geriausią mūsų nuotaką. Girdi, jo tokie reikalai, kad jis būtinai turi ją vesti. Naivus žmogus! Maža kieno kokie reikalai! Štai mano irgi tokie reikalai, kad turiu vesti turtingą nuotaką, bet neleidžia už mane. Kas jis per paukštis? Ką pagaliau jis veikia?

Teliatėvas. Tai vienas alachas težino.

Glumovas. Paaiškink, kaip jis kalba, kokios jo manieros, — ir aš tau tuojau pasakysiu, kas jis!

Teliatėvas. Ne, ko gera, ir palaukęs nepasakysiu. Jis dvarininkas, o kalba kaip Volgos upeivis.

Glumovas. Laivų savininkas, turįs nuosavų garlaivių Volgoj.

Teliatėvas. Mokėdamas už vyną, išėmė piniginę štai kokią (*rodo rankomis*), tikriausiai bus aršino ilgio. Ko ten nėra! Įvairiausios akcijos, visokiausiomis kalbomis sąskaitos, taukuoti laiškai pilkame popieruje, rašyti muzikiška ranka.

Glumovas. Ar jis turtingas?

Teliatėvas. Kažin. Sako, turįs nedidelį dvarą ir miško gal penkiasdešimt tūkstančių vertės.

Glumovas. Nedidelis daiktas. Atsiprašau, jis ne garlaivių savininkas.

Teliatėvas. Jis arba neturtingas, arba šykštus; užmokėjo už vyną ir tuoju pat, mano akivaizdoje, pasižymėjo knygelėj, išlaidų skyriuj.

Glumovas. Ar tik ne konto sąskaitininkas? O jo būdas?

Teliatėvas. Paprastas ir naivus žmogus, kaip instituto auklėtinė.

Glumovas. Paprastas ir naivus... ar ne kortų sukčius?

Teliatėvas. Negaliu pasakyti. O šampaną geria tikrai nuostabiai: apdairiai, metodiškai, lyg selterį. Išgėrėm po butelį, ir kad nors kiek būtų paraudę skruos-tai, kad nors balsas būtų kiek pakilęs.

Glumovas. Na, tai sibirietis, greičiausia sibirietis.

Teliatėvas. Rūko brangius cigarus, puikiai kalba prancūziškai, tik kažkokiu nežymiu akcentu.

Glumovas. Dabar žinau: kokių nors Londono prekybos namų agentas, ir kalbėti daugiau nėra ko.

Teliatėvas. Galvok, kaip išmanai! Spręsk, jei nori, uždavinį!

Glumovas. Na, kas jis bebūtų, bet suvaidinti komediją reikia. Mes ir taip jau seniai juokėmės, kažko visi nusiminę.

Teliatėvas. Tik tavo komedijoje komiškos rolės, ko gera, atiteks mums.

Glumovas. Ne, mes vaidinsime piktadarius, bent aš... Ir štai kuo prasideda: tu supažindink šitą keistuolį su Čeboksarovomis, o aš pasakysiu Nadeždai Antonovnai, kad jis turi aukso kasyklas; ir pasigrožėsime, kai jinais ims jam meilintis.

Teliatevas. Na, o kai sužinos, kad tai tik blėniai, kai paaiškės, kad jis yra tik Čiuchlomo dvaro savininkas?

Glumovas. O kas mums! Mes pasakysime, kad iš jo girdėjome, kad jis pats gyrėsi.

Teliatevas. Na, kam gi!

Glumovas. Tai ką, ar tau jo gaila? Tikra veršiuoko natūra! Na, mes pasakysime, kad suklydom, kad jis turi ne aukso kasyklas, bet bruknių plantacijas miškuose.

Prieina Vasilkovas

III SCENA

Teliatevas, Glumovas, Vasilkovas

Teliatevas. Ar atsižiūrėjote į savo gražuolę?

Vasilkovas. Iki soties.

Teliatevas. Leiskite supažindinti! Sava Genadičius Vasilkovas, Jegoras Dmitričius Glumovas.

Vasilkovas (*stipriai spaudžia Glumovo ranką*). Labai malonu!

Glumovas. O man štai nemalonu, kad jūs stipriai spaudžiate ranką.

Vasilkovas. Atleiskite, kaimiškas įprotis.

Glumovas. Jus vadina: „Sava“; ar tai tas pat, ką ir Savatijus?

Vasilkovas (*labai mandagiai*). Ne, tai kitas vardas.

Glumovas. Ir ne Sevastijanas?

Vasilkovas. Ne, Sevastijanas graikiškai reiškia: vertas pagarbos, o Sava arabiškas žodis.

Glumovas. O Savelis?

Vasilkovas. Na, ką jau ten! Paimkite maldaknygę ir pažiūrėkite.

Teliatėvas. Ar jūs ir graikiškai mokate?

Vasilkovas. Šiek tiek mokiausi.

Glumovas. Ir totoriškai?

Vasilkovas. Paprasta kalba, suprantu — Kazanės tarmę, o šit Krimė buvau, tai vos galėdavau susikalbėti.

Glumovas (*į šalį*). Velnias jį žino, kas jis per vienas!

Teliatėvas. Ar jūs seniai iš Krimo?

Vasilkovas. Apie dešimt dienų, ne daugiau. Aš ten buvau pakeliui iš Anglijos.

Glumovas (*į šalį*). Kaip moka meluoti!

Teliatėvas. Kaipgi jūs iš Anglijos patekote į Krimą?

Vasilkovas. Nagi Sueso sąsmaukoje man buvo įdomu pažiūrėti žemės kasimo darbų ir techniško įren-gimų.

Glumovas (*į šalį*). O gal ir nemeluoja. (*Vasilkovui*) Jūs užklupote mus tuo metu, kai mes kalbėjome apie vedybas, tai yra ne apie tokias vedybas, kai ką nors kur nors nuveda, bet apie tokias, kurias liaudis vadina teisėtomis.

Vasilkovas. Maloni kalba.

Glumovas. Štai aš noriu pasipiršti Čeboksarovai.

Vasilkovas. Sprendžiant iš jos grožio, tur būt, daug kas šito nori.

Glumovas. Bet tie daug kas — kvailiai; jie patys nežino, kodėl nori vesti. Jiems patinka grožis, ir jie patys vieni nori šituo grožiu pasinaudoti, tai yra — palaidoti jį kaip negyvą kapitalą. Ne, grožis nėra negyvas kapitalas, jis turi duoti nuosimčių. Tiktai kvailys gali vesti Čeboksarovą be apskaičiavimo; ją turi vesti arba kortų sukčius, arba žmogus, kuris daro karjerą. Pirmajam jos grožis padės suvilioti neprityrusius jaunuolius, antrajam — suvilioti viršininkus ir greičiau iškilti tarnyboje.

Vasilkovas. Aš su jumis nesutinku.

Glumovas. Štai jums teisingas ir protingas apskaičiavimas! Štai jums nūdienė pažiūra į gyvenimą.

Vasilkovas. Aš ginčysiuos.

Glumovas. Visos šios ištiželių šnekos apie dorybes jau vien dėl to kvailos, kad nepraktiškos. Mūsų amžius — praktiškų žmonių amžius.

Vasilkovas. Atleiskite, aš su jumis negaliu sutikti.

Glumovas. Galite nesutikti, jeigu jums patinka.

Vasilkovas. Geros valios žmonių apskaičiavimai tinka ir šiems laikams. Praktiškame amžiuje būti padoriu ne tik geriau, bet ir naudingiau. Jūs, rodos, nevisai teisingai suprantate praktiško amžiaus dvasią ir apgavystę laikote pelninga spekuliacija. Priešingai, fantazijos ir kilnių jausmų amžiuje apgavystė turi platesnę veikimo sritį ir ją lengviau užmaskuoti. Suvilioti nežemiško grožio mergaitę, viršum debesų skrajojantį poetą, aplošti romantiką arba tarnyboje apgauti elegijas mėgstantį viršininką žymiai lengviau kaip praktiškus žmones. Ne, patikėkite man, kad šiuo metu apgavystė — ne kokia spekuliacija.

Teliatėvas. Ateina Čeboksarovos.

Vasilkovas (*skubiai griebdamas jo ranką*). Supažindinkite; maldauju jus!

Teliatėvas. Ai! (*Atitraukia ranką*) Didžiausiu malonumu.

Prieina Nadežda Antonovna ir Lidiја

IV SCENA

Nadežda Antonovna, Lidiја, Vasilkovas, Teliatėvas ir Glumovas

Teliatėvas (*Nadeždai Antonovnai*). Norite, supažindinsiu su milijonierium?

Nadežda Antonovna. Bet tau, ruoni, ir sumeluoti negi sunku.

Teliatėvas. Juk aš veltui; procentų iš jūsų neimsiu.

Nadežda Antonovna. Supažindink! Bet tu juk pabaldūnas, tau tikėti negalima.

Teliatėvas. Dievaž! Na štai dar kas! .. Sava Genadičiau!

Nadežda Antonovna. Pala, pala! kas per vardas!

Teliatėvas. Niekail Nebijokite! Milijonierius visada taip vadina.

Prieina Vasilkovas

Turiu garbės pristatyti savo draugą, Savą Genadičių Vasilkovą.

Nadežda Antonovna. Labai malonu.

Vasilkovas. Iš širdies troškau. Pažinčių Maskvoje neturiu.

Teliatėvas. Puikus žmogus, graikiškai kalba. *(Nueina prie Lidijos)*

Nadežda Antonovna. Iš jūsų vardo atrodo, kad jūs gimėte Graikijoje?

Vasilkovas. Ne, Rusijoje, prie Volgos.

Nadežda Antonovna. O kur jūs gyvenate?

Vasilkovas. Kaime, bet šiaip visą laiką keliaudamas praleidžiu.

Nadežda Antonovna *(Glumovui)*. Jegorai Dmitričiau, suieškokite mano tarną!

Glumovas prieina

Vasilkovas. Leiskite, aš bėgte nubėgsiu. Kuo jis vardu?

Nadežda Antonovna. Andriejus.

Vasilkovas. Ūmai surasiu.

Nadežda Antonovna. Paimkite iš jo mano šalį, kažko drėgna darosi. *(Tyliai kalbasi su Glumovu)*

Vasilkovas išeina

Teliatėvas *(Lidijai)*. Aš ėmiausi priemonių prieš drėgmę.

Lidija. Gaila; jūs toks geras, jus būtų galima ir mylėti, bet jūs toks pasileidęs žmogus.

Teliatėvas. Aš pasileidęs žmogus?.. Bet jūs do-
ringesnio už mane nerasite. Aš jums tuoj įrodysiu.

Lidija. Įrodykite.

Teliatėvas. Gerai! Aš jus supažindinsiu su savo konkurentu, kuris sunaikins mane jūsų širdyje.

Lidija. Tai ne taip jau sunku; daug lengviau, negu jūs manote.

Vasilkovas beveik bėgte pribėga prie Nadeždos Antonovnos su šaliu, paskui jį Andriejus

Vasilkovas. Radau, štai jis čia. (*Paduoda šalį*)

Nadežda Antonovna. Ak, kaip jūs mane išgąsdinate! (*Užsimeta šalį*) Dėkoju jums. Andriejau, pasakyk, kad puskarietė lauktų prie teatro.

Andriejus. Klausau. (*Išeina*)

Teliatėvas (*Vasilkovui*). Sava Genadičiaul!

Lidija. Koks vardas!.. Jis svetimšalis?

Teliatėvas. Iš Čiuchlomo.

Lidija. Kas tai per kraštas? Aš nežinau. Jo nėra geografijoje.

Teliatėvas. Neseniai atrastas.

Prieina Vasilkovas

Leiskite jus supažindinti su mano draugu, Sava Genadičium Vasilkovu.

Lidija linkteri

Jis yra buvęs Londone, Konstantinopolyje, Tetiušuose, Kazanėje, sakosi matęs gražuolių, bet panašių į jus niekuomet.

Vasilkovas. Liaukitės pagaliau! Man gėdą darote.

Lidija. Ar jūs pažįstate Kazanėje ponią Čurilo-Plenkovą?

Vasilkovas. Kaipgi nei!

Lidija. Ji, sako, persiskyrė su vyru.

Vasilkovas. Sergėk dieve.

Lidija. Ar pažįstate Podvorotnikovą?

Vasilkovas. Jis mano šaberis.

Lidija žvilgčioja į Teliatėvą. Trumpa tyla, Vasilkovas susidrovėjęs pasitraukia

Lidija. Kuria kalba jis kalba?

Teliatėvas. Jis labai ilgai buvo taškentiečių nelaisvėje.

Tyliai kalba

Glumovas (*Nadeždai Antonovnai*). Jis turi kasyklas, pačias turtingiausias aukso kiekybės atžvilgiu, iš kiekvieno pūdo smėlio svarą aukso išplauja.

Nadežda Antonovna (*žvilgčioja į Vasilkovą*). Argi?

Glumovas. Jis pats sakė. Dėl to jis ir atrodo toks laukinis, kad visą laiką taigoje su buriatais gyvena.

Nadežda Antonovna (*meiliai žiūri į Vasilkovą*). Sakykite! Iš jo pavidalo nieku būdu negalima būtų spręsti.

Glumovas. Kaipgi jūs pažinsite aukso pramoninką iš jo pavidalo? Nevilkės gi jisai auksiniu apsiaustu! Gana ir to, kad jo visos kišenės prikimštos gryno aukso; jis tarnams arbatpinigių duoda saujomis.

Nadežda Antonovna. Kaip gaila, kad jis taip neprotingai leidžia pinigus.

Glumovas. O kam gi jis turi taupyti, jis žmogus viengungis, jam reikalinga gera žmona, bet svarbiausia protinga uošvė.

Nadežda Antonovna (*labai meiliai žiūri į Vasilkovą*). O juk jis ir pats nieko sau. . .

Glumovas. Taip, tarp tungusų būtų net gražuolis.

Nadežda Antonovna (*Lidijai*). Pereikime, Lidija, dar kartą. Ponai, aš turiu vaikščioti, man gydytojas liepė kas vakarą prasivaikščioti. Kas su mumis?

Vasilkovas. Jeigu leisite.

Nadežda Antonovna (*maloniai šypsodamasi*). Dėkoju jums, labai džiaugiuos.

*Išeina: Nadežda Antonovna, Lidija,
Vasilkovas*

V SCENA

Glumovas ir Teliatevas

Glumovas. Na, komedija prasideda.

Teliatevas. Tau šitaip atrodo?

Glumovas. Argi aš praleisiu tokią progą!

Teliatevas. Ne veltui labai meiliai žvilgčiojo į jį.

Glumovas. Tegu mamytė su dukrele jam gerinasi, o jis tegu tirpsta iš meilės; mes įkaitinsime juos iki ekstazės, o paskiau ir nuvilsim.

Teliatevas. Neapsigauk. Tikėk manim, kad jis ves Čeboksarovą ir išves ją į Čeboksarus. Aš jo bijau, tarytum kokia galia sklinda iš jo ir veikia mane.

Prieina Kučiumovas

VI SCENA

Teliatevas, Glumovas ir Kučiumovas

Kučiumovas (*iš tolo*). Ma in Ispania, ma in Ispania... mille e tre...¹ (*Prieina išdidžiai, kelia galvą į viršų*)

Teliatevas. Sveikas, kunigaikštėli!

Kučiumovas. Kokį pyragą su kopūstais aš valgiau šiandien, ponai, tai bent gardumėlis! Mille e tre...

Glumovas. Ar tik ne laidotuvėse, — ar ne cukrainėj pirk tą!

Kučiumovas. Kas per nesąmonė! Ma in Ispania... Vienas pirklys pakvietė. Aš labai daug jam gera padariau, o dabar jis nori kažkokią privilegiją turėti. Na, aš ir pažadėjau. Ką man reiškia!

Glumovas. Taip, pažadėti nieko nereiškia.

Kučiumovas. Koks, brolau, piktas tavo liežuvis! (*Graso pirštu*) Susilauksi, žiūrėk, išgrūs tave iš Maskvos. Žiūrėk! Man pakanka žodį ištarti.

Glumovas. Būtum seniai pasakęs, gal, dievas duos, pateksiu į protingesnių už jus žmonių draugiją.

¹ Bet Ispanijoje, bet Ispanijoje... tūkstančiai trys... (*ital.*)

Kučiumovas. Na, na! (*Pamojęs ranka*) Su tavi-
mi nesusikalbėsi.

Teliatevas. O jeigu nesusikalbėsi, tai ir nepradėk. Aš visada taip darau.

Kučiumovas. Mille e tre... Taip, taip, taip. Buvau užmiršęs. Įsivaizduokit, koks įvykis: aš vakar išlošiau vienuolika tūkstančių.

Teliatevas. Ar tu, o ne kas kitas?

Glumovas (*karštai*). Kur ir kaip, greičiau sakyk!

Kučiumovas. Pirklių klube.

Teliatevas. Ir gavai?

Kučiumovas. Gavau.

Teliatevas. Pasakok iš eilės!

Glumovas. Nuostabu, jei tiesa.

Kučiumovas (*nuoširdžiai*). Nieko nuostabu nėra! Lyg jau aš ir negaliu išlošti! Užsuku vakar į pirklių klubą, perėjau porą kartų per sales, pažiūrėjau valgių sąrašą, liečiau paruošti man austrių...

Glumovas. Kokios tau dabar austrės!

Kučiumovas. Ne, užmiršau, liečiau pagaminti virtinių. Prieina prie manęs kažkokis ponas...

Teliatevas. Nepažįstamas?

Kučiumovas. Nepažįstamas. Sako: „Gal teiksitės, jūsų šviesybe, sulošti bakara?“ — „Labai prašau, sakau, labai prašau!“ Pinigų kišenėj turėjau daug, surizikuosiu, galvoju, viena kita tūkstantine. Sėdame, pradedame nuo rublio, ir sekasi gi man — tiesiog akla laimė. Jau jisai keitė, keitė kortas, mato, kad reikalas ne koks; gana, sako. Ėmėm skaičiuoti — dvylika su puse tūkstančio... Išėmė pinigus...

Glumovas. Tu sakei vienuolika.

Kučiumovas. Jau gerai nepamenu. Kažkas apie tiek.

Teliatevas. Kas gi taip pralošia po dvylika tūkstančių per vakarą? Tokių žmonių negalima nepažinti.

Kučiumovas. Sako, atvykėlis.

Glumovas. Taip, aš vakar buvau pirklių klube, ten jokios panašios kalbos nebuvo.

Kučiumovas. Aš atvažiuau labai anksti, beveik dar nieko nebuvo, ir visą lošimą mes baigėme per pusvalandį.

Glumovas. Šiandien tu vaišini vakariene.

Teliatėvas. Vakariene turi pavaišinti Vasilkovas, o tu mus eik ir pavaišink konjaku, kažkodėl darosi drėgna.

Kučiumovas. Bet tu, ko gera, visą butelį išgersi; juk stikliukais šitaip brangiai atsieis.

Teliatėvas. Ne, aš stikliuką, daugiausia du.

Kučiumovas. Jeigu du, labai prašau. O sekma-dienį aš jus pavaišinsiu namie pietumis, duosiu jums šviežio stūrio, man iš Nižnio atvežė gyvų, ir slankų duosiu, ir dar tokio burgundiško, jog jūs...

Teliatėvas (*ima jį už parankės*). Eime, eimel! Man jau dantys ima tratėti nuo drėgmės; dar drugi gausiu.

Išeina

Prieina: Nadežda Antonovna, Lidiја, Vasilkovas ir Andriejus

VII SCENA

Nadežda Antonovna, Lidiја, Vasilkovas ir Andriejus

Nadežda Antonovna (*Andriejui*). Pasakyk, kad puskarietė privažiuotų arčiau!

Andriejus. Klausau! (*Išeina ir greitai grįžta*)

Nadežda Antonovna (*Vasilkovui*). Dėkoju jums, mums laikas važiuoti. Prašau pas mus lankytis.

Vasilkovas. Kada liepsite?

Nadežda Antonovna. Kada norit. Aš priimu nuo antros iki ketvirtos, bet geriausia atvažiuokite pas mus šiaip papietauti! Vakara is išvykstame pasivažinėti.

Vasilkovas. Laikau laime būti pas jus pirma proga. Lidiја Jurjevna, aš žmogus paprastas, leiskite man išreikšti jums mano didžiausią nustebimą jūsų nepalyginamu grožiu.

Lidija. Dėkoju jums. *(Nueina ir nekantrauja, pastebėjusi, kad motina kalbasi su Vasilkovu)*

Nadežda Antonovna. Tai mes jūsų laukiam!

Vasilkovas. Nepraleisiu progos! Rytoj pat būtinai pasinaudosiu jūsų kvietimu. Aš gyvenu netoli jūsų.

Nadežda Antonovna. Negali būti?

Vasilkovas. Tuos pačiuos namuos, tik kiti laiptai.

Nadežda Antonovna nueidama keletą kartų apsižvalgo. Vasilkovas ilgai nejudėdamas stovi be skrybėlės ir žiūri jų įkandin

VIII SCENA

Vasilkovas vienas

Vasilkovas. Kokia ji man meili. Nuostabu! Tur būt, ji arba labai geros širdies, arba labai protinga, kad per storą provinciališką luobą įžvelgia mano gerumą. Bet kokio dar nepatyrusi mano širdis! Štai ką reiškia labai ilgai ir nuolatos turėti reikalą su grynąja ir pritaikomąja matematika. Nuo sausų cifrų širdį ima slėgti ilgesys, užtat kai pasitaiko proga, ji atkeršija matematikui, tiesiog apglumina jį. Šitaip ir man širdis atkeršijo; staiga aš įsimylėjau kaip nesubrendėlis, įsimylėjau taip, jog esu linkęs daryti kvailystes. Gerai dar, kad mano valia tvirta, ir aš, ką tik bedaryčiau, iš biudžeto ribų neišeisiu, nieku būdu. Ne, saugok dieve, — ne! Šis griežtas laikymasis nustatyto biudžeto jau ne sykį išgelbėjo mane. *(Susimąsto)* Ak, Lidija, Lidija! Kaip tirpsta mano širdis, vien prisiminus tave! Bet jeigu tu beširdė, jeigu tu myli tik pinigus! . . Taip, tokia gražuolė lengvai gali apkerėti mano vaikiškai naivia sielą. Aš jaučiu, kad patapsiu moters žaislu, jos klusniu vergu. Dar gerai, kad aš moku apskaičiuoti ir niekad nepereikvoti biudžeto.

Prieina: Kučiumovas, Teliatovas ir Glumovas

IX SCENA

Vasilkovas, Kučiumovas, Teliatėvas ir Glumovas

Teliatėvas. Na, kaip, susipažinot? Lengviau pasidare širdžiai? Sveikinu. *(Bučiuoja Vasilkovą)*

Vasilkovas. Aš jums visada būsiu dėkingas ir tikėkit, neužmiršiu jūsų.

Teliatėvas. Jei užmiršite, aš jums priminsiu. Jūs skolingas buteliuką, eime vakarieniauti, ten ir išgersim. *(Kučiumovui)* Kunigaikštėli, štai mūsų naujas biulis. Sava Genadičius Vasilkovas.

Kučiumovas. A! Taip! Jūs ne čionykštis?

Vasilkovas. Ne, jūsų šviesybe.

Teliatėvas. Ne, jis ne šviesybė, jis tiesiog — Griša Kučiumovas, o šitaip mes jį vadiname dėl to, kad labai jį mylime.

Kučiumovas. Taip! Mūsų draugija per daug reikli, rinktinių žmonių draugija, labai sunku patekti naujokui; daug, daug reikia turėti...

Teliatėvas. Kokius niekus čia jis kalba!

Glumovas. Jeigu mūsų draugija būtų labai reikli, tai mes su tavim ten nepatektume.

Teliatėvas. Štai kas, ar neišgerti mums čia pa- baigtuvinę?

Vasilkovas. Jei toks draugijos noras. Vaikine, paduok butelį šampano.

Glumovas. Ir keturias dideles stiklines.

Kučiumovas. Na taip, keturias. Aš taip pat suteiksiu jums garbės, išgersiu su jumis.

Glumovas. Iš čia tiesiog į klubą, visa govėda. *(Kučiumovui)* Mes tavo vakarykščius dvylika tūkstančių patikrinsime.

Kučiumovas. Nepridėk savų.

Teliatėvas *(žmogui, stovinčiam prie vartų)*. Griška! Grigorijau Aleksiejičiau!

Prieina Grigorijus

Grigorijau Aleksiejičiau, užmeskite man apsiaustą! Ar arti mano karieta?

Grigorijus (*užmetęs apsiaustą*). Čia, ponas, prievartų.

Kučiumovas (*savo lekaui*). Nikolajau!

Prieina Nikolajus

Na, ko išsižiojai! Stovėk čia! Pasodinsi mane į karietą.

Kavinės berniukas paduoda šampaną ir stiklines

Vasilkovas. Teikitės, ponai, nuolankiai prašau.

Visi ima stiklines

Teliatevas. Už pasisekimą! Nors maža vilties.

Glumovas. Už pastangas, o pasisekimo nebus.

Kučiumovas. Už kokį pasisekimą?

Glumovas. Nori vesti Čeboksarovą.

Kučiumovas. Bet argi tai galima! Ir pagaliau aš neleisiu.

Teliatevas. Tavo leidimo ir neprašys.

Vasilkovas. Ar sutinkate lažytis iš trijų tūkstančių? Aš kertu vienas prieš tris, kad vesiu Čeboksarovą.

Kučiumovas. Aš niekad neinu lažybų.

Glumovas. Aš kirsčiau, bet neturiu pinigų.

Teliatevas. O aš bijau pralošti.

Vasilkovas. Cha, cha, cha! Ponai maskviečiai! Jūs pabūgote! Tai kam gi reikėjo tyčiotis! Ar sutinkate, ką, grynais? Štai trys tūkstančiai. (*Išima pinigų, visi neigiamai purto galvas*) Išgėręs aš darausi šnekesnis. Aš pamilau Čeboksarovą ir būtinai ją vesiu. Kaip pasakiau, taip ir bus, aš veltui nė žodžio netariu. Eime vakarieniauti.

ANTRAS VEIKSMAS

Turtingai baldais apstatyta svetainė, išpuošta paveikslais, kilimais, žvėrių kailiais. Trejos durys: dvi šonuose, vienos lauko

I SCENA

Vasilkovas vaikšto ten ir atgal, iš kairės pro duris įeina Teliatėvas

Teliatėvas. Aš maniau, kad tu seniai išvažiavai. Ko gi tu neini pas ponias? Trūksta drąsos?

Vasilkovas. Visa bėda, kad aš nemoku kalbėti.

Teliatėvas. Kiek čia reikia mokėti! Tik nepradėk, ypačiai po pietų, mokslinių ginčų. Kalbėk, kas į galvą ateis, kad tik būtų smagu, sąmojinga, truputį kandu, o tu šneki apie nukirstas piramides, apie kubines pėdas.

Vasilkovas. Aš jau dabar apsvarsčiau vieną linksmą anekdotą, kurį noriu papasakoti.

Teliatėvas. Tai eik greičiau, kol neužmiršai.

Vasilkovas. O tu kurgi skubi?

Teliatėvas. Mane Lidijs Jurjevna pasiuntė parnešti puokštės.

Vasilkovas. O, aš matau iš visko, kad tu pats pavojingiausias mano konkurentas.

Teliatėvas. Nebijok, drauguži! Kas per dvidešimt metų nepraleido nė vieno baleto, tas į vyrus netinka. Manęs nebijok ir drąsiai eik pasakoti savo anekdoto.

Vasilkovas išeina pro kairines duris; iš tenai įeina Glumovas

II SCENA

Teliatovas ir Glumovas

Glumovas. Ar tasai dar čia? Koks mulkis! Ne, aš matau, kad laikas jį išvartyti. Gana, jau pasidžiaugėm. Gaila, kad mes nėjome lažybų.

Teliatovas. Aš ir dabar neisiu.

Glumovas. Vis dėlto jis tada pirklių klube mikliai mus sudirbo. Niekto sau vyras Kučiumovas! Sakė, kad prieš tai išlošęs dvylika tūkstančių, o čia šešių šimtų rublių negalėjo atiduoti. Pirmą kartą mato žmogų ir liko skolingas... Tu kur?

Teliatovas. Į Petrovką.

Glumovas. Važiuojam drauge.

Išeina. Įeina: Kučiumovas ir Nadežda Antonovna

III SCENA

Kučiumovas ir Nadežda Antonovna

Kučiumovas. Muta d'accento e de pensier...¹

Nadežda Antonovna. Jau kurį laiką aš tik tokias žinias ir tegaunu.

Kučiumovas. Chm, taip... Nemalonul E de pensier.

Nadežda Antonovna. Kasdien tik ir lauk kokios nors panašios naujienos.

Kučiumovas. Bet ką gi jis ten veikia, jūsų vyras? Kaipgi taip... ar galima? Nesuprantu... Mūsų brolis, žmogus su nuovoka...

Nadežda Antonovna. O ką gi jis gali padaryti! Juk jūs skaitėte, ką jis rašo: nederlius, sausra, visi miškai iškirsti kurui dirbtuvėje, o dirbtuvė kasmet duoda nuostolį. Jis rašo, kad jam dabar būtinai reikalinga apie trisdešimt tūkstančių, kad dvaras jau numatytas parduoti iš varžytynių.

¹ Keičia išraišką ir mintį (*ital.*).

Kučiumovas. Tai ką gi jis, keistuolis. Argi jis turi maža pažinčių! Štai, pavyzdžiui, aš... Jūs jam taip ir parašykite, kad jis kreiptųsi tiesiog į mane. Muta d'accento...

Nadežda Antonovna. Ak, mano mielas! Aš visada jums pasitikičiau.

Kučiumovas. Na, bet kas tokio, ar didelė čia paslauga? Dėl senos pažinties, aš džiaugiuos... Ką man reiškia...

Nadežda Antonovna. Grigorijau Borisičiau, bet... dėl dievo meilės. Aš atvira tik jums, o kitiems tegu atrodo, kad mes dar ir dabar turtingi žmonės. Aš turiu dukterį, jai dvidešimt ketveri metai; pagalvokite, Grigorijau Borisičiau!

Kučiumovas. Žinoma, žinoma.

Nadežda Antonovna. Mums reikia pasirodyti... Kol dar galima naudotis kreditu... bet neilgam. Ateis žiema; teatrai, baliai, koncertai. Reikia paklausti motinas, kiek visa tai atsieina. Mano Lidiya nė girdėti nieko nenori, jai kad tik būtų. Ji nei pinigų vertės, nei skaičiaus jų nežino. Nuvažiuos į krautuves, prisirinks prekių, neklausdama kainos, o paskiau aš turiu sąskaitas apmokėti.

Kučiumovas. O jaunikių nenumatot?

Nadežda Antonovna. Jos skoniui sunku įtikti.

Kučiumovas. Tokią merginą anais laikais jau būtų seniai slapta išvežę. Taip, rodos, jeigu ne mano senė...

Nadežda Antonovna. Jūs tebekrečiate juokus... O kaip turiu jaustis aš, motina! Tiek metų laimingo gyvenimo, ir staiga... Praėjusią žiemą aš ją visur vežiojau, nieko jai negailėjau, išleidau viską, ką buvau atidėjusi jos kraičiui, ir viskas veltui. O dabar šit laukiau iš vyro pinigų, ir staiga toks laiškas. Aš jau nebežinau, iš ko mes gyvensim. Kaip aš visa papasakosiu Lidinkai? Ji galą gaus.

Kučiumovas. Bet jūs, kol dar galima, be ceremonijų... Leiskite jau man būti Lidinkos tėvu, kol jo

nėra. Aš ją pažįstu nuo vaikystės ir myliu, tikėkite man, daugiau kaip dukterį... myliu... taip...

Nadežda Antonovna. Nežinau, kaip jūs mylite, o aš neįsivaizduoju aukos, kurios dėl jos nepadarčiau.

Kučiumovas. Ir aš taip pat, taip pat. Ko čia jus lanko tas Vasilkovas. Reikia daugiau apdairumo.

Nadežda Antonovna. Kodėl gi jis negalėtų lankytis?

Kučiumovas. Nemalonus žmogus... Kas jis toks, iš kur atsirado, niekas nežino.

Nadežda Antonovna. Ir aš nežinau. Žinau, kad jis bajoras, padoriai laikosi.

Kučiumovas. Taip, ir kas tokio?

Nadežda Antonovna. Gerai kalba prancūziškai.

Kučiumovas. Taip. Nedidelė čia dorybė.

Nadežda Antonovna. Sako, kad jis kažkokius plataus masto reikalus tvarkęs.

Kučiumovas. Ir tik tiek. Nedaug jūs žinote.

Nadežda Antonovna. Rodos, nekvailas vyras.

Kučiumovas. Na, čia jau leiskite man spręsti. Kaipgi jis pas jus pateko?

Nadežda Antonovna. Gerai nepamenu. Jį kažkas pristatė, rodos, Teliatėvas. Pas mus visi ateina.

Kučiumovas. Ar tik jis nemano vesti Lidinkos?

Nadežda Antonovna. Kas gi žino, gal būt, ir mano.

Kučiumovas. O ar turtingas?

Nadežda Antonovna. Aš, turiu prisipažinti, taip maža apie jį galvoju, jog nesidomiu jo turtais.

Kučiumovas. Kartoja nuolat: „Mūsų laikais, mūsų laikais.“

Nadežda Antonovna. Dabar visi taip kalba.

Kučiumovas. Juk taip galima ir įkyrėti. Tegu kalba tam, kam tat yra įdomu. O kas tie mūsų laikai, ar geresni jie už praėjusius? Kur kunigaikščių ir grafų pilys? Kieno jos? Petrovų ir Ivanovų. Kur ragų muzika, aš jūsų klausiu! O, būdavo, saulėlydžio metu viršum

tvenkinių, o po to ugnys, o pasiuntiniai, diplomatai, tik žiūri. Juk tai Rusijos šlovė! Varyti šalin reikia tokius ponus.

Nadežda Antonovna. Kam gi? Priešingai, aš noriu jį priglauti. Mūsų būklėje visokių žmonių gali prireikti.

Kučumovas. Na, vargu ar šitas kam nors tiktų. Jau jūs geriau mumis, seniais, pasitikėkit. Žinoma, aš vesti negaliu, turiu žmoną. Ak, ak, ak, ak! Užeina juk fantazijos ir seniams; staiga ima atrodyti, kad nieko negaila. Aš našlaitis, vaikų neturiu, — mane kur nori, ten kreipk, ir į svotus, ir į kūmus. Seniui malonė ir meilė brangiau už viską, nepaimsiu gi aš savo šimtus tūkstančių drauge į kapus. Viso gero, man laikas į klubą.

Nadežda Antonovna (*lydėdama iki durų*). Ar galui tikėtis jus greit matyti?

Kučumovas. Na, žinoma. Aš dar jūsų dukteriai saldinius pralošiau. Štai koksai aš senis, mano širdy dar vis jaunas kraujas tebeverda. (*Išeina*)

Nadežda Antonovna. Et, ne saldainiai mums reikalingi. (*Stovi susimąsčiusi*)

Ieina Vasilkovas ir ima skrybėlę

IV SCENA

Nadežda Antonovna ir Vasilkovas

Nadežda Antonovna. Kurgi jūs skubate?

Vasilkovas. Reiškiau pagarbą.

Nadežda Antonovna. Palaukite! (*Sėdasi ant sofos*)

Vasilkovas. Ką įsakysite?

Nadežda Antonovna. Sėskite!

Vasilkovas sėdasi

Aš noriu su jumis pasikalbėti. Mes seniai pažįstami, o aš apie jus nieko nežinau; mes dar beveik nesikalbėjome. Jūs, tur būt, nemėgstate senų moterų?

Vasilkovas. Priešingai. Na ką gi jūs, gerbiamoji, norėtumėte apie mane žinoti?

Nadežda Antonovna. Man, mažų mažiausia, reikia jus pažinti tiek, kad galėčiau atsakyti, kai apie jus klausinėja; pas mus lankosi daug žmonių, niekas jūsų nepažįsta.

Vasilkovas. Todėl manęs ir nepažįsta, kad aš gyvenau provincijoje.

Nadežda Antonovna. Kur jūs mokėtės?

Vasilkovas. Aukštojoje mokykloje, bet daugiausia dirbau savo specialybės darbą.

Nadežda Antonovna. Tai puiku. Ar jūsų tėvai dar gyvi?

Vasilkovas. Tik motina gyva, bet ir jinai niekur iš kaimo neišvyksta.

Nadežda Antonovna. Vadinas, jūs beveik vienišas žmogus. Ar jūs tarnaujate?

Vasilkovas. Ne, aš dirbu privačiai, turiu reikalų daugiausia su paprastais žmonėmis: su rangovais, dešimtininkais.

Nadežda Antonovna (*atleidžiai linguodama galvą*). Taip, dešimtininkai, šimtininkai, tūkstantininkai... Aš girdėjau vieną disertaciją...

Vasilkovas. Ne, pas mus tik vieni dešimtininkai.

Nadežda Antonovna. Ak, tai labai gerai... taip, taip, taip, aš prisiminiau. Tai dabar įprasta... ir kai kurie netgi turtingi žmonės... norėdami suartėti su liaudimi... Na, žinoma, jūs raudonasis šilkiniais... aksominiu kaptonu. Žiemą aš mačiau vagone milijonierių, ir su paprastais avies... kaip čia juos vadina?

Vasilkovas. Kailinukais.

Nadežda Antonovna. Taip, kailinukais ir vebro kepure.

Vasilkovas. Ne, aš savo drabužių nekeičiu.

Nadežda Antonovna. Bet juk šitaip leidžiant laiką reikia turėti kapitalo.

Vasilkovas. Visų pirma, patsai šis darbas jau yra labai pelningas.

Nadežda Antonovna. Linksma, — jūs norite pasakyti. Dainas dainuoja, žaidžia, šoka, — jūs, tur būt, turit savus laivelių irkluotojus?

Vasilkova. Aš nieko panašu neturiu; beje, jūs tiesą sakote: mūsų darbo be pinigų nė pradėti negalima.

Nadežda Antonovna. Na, kaipgi, žinoma, aš taip ir maniau. Iš karto matyti, kad jūs žmogus turtin-gas.

Tyla

Kam jūs ginčijatės su Lidija? Tai erzina ją, ji mergaitė su charakteriu.

Vasilkova. Kad ji su charakteriu, tai labai gerai; mergaitei charakteris — didelė dorybė. O štai ko gaila: Lidija Jurjevna maža nusimano tokiuose dalykuose, kurie dabar jau visiems žinomi.

Nadežda Antonovna. Bet kam jai, sakykit, mielas drauge, kam jai suprasti tuos dalykus, kurie visiems aiškūs! Ji baigusi aukštąjį mokslą. Mes turime turtingą prancūzišką biblioteką. Paklauskite ją ko nors iš mitologijos, na, paklauskite! Tikėkit, ji taip gerai susipažinusi su prancūzų literatūra ir žino tai, apie ką kitos mergaitės nė nesvajotų. Ir įgudęs, sąmojingas salonų lankytojas neišveiks jos kalboj ir niekuo nenustebins.

Vasilkova. Toks sąmojis geras dalykas tik tada, jeigu žmogus yra ir šiaipjau išsilavinęs. Žinoma, aš neturiu teisės ką nors mokyti, jei manęs neprašo. Aš ir nebandyčiau įtikinėti Lidiją Jurjevną, jeigu...

Nadežda Antonovna. Ką jeigu?

Vasilkova. Jeigu neturėčiau vilties būti nau-dingas. Jeigu pasikeistų jos įsitikinimai, tai pasikeistų ir jos pažiūros į žmones; tada ji daugiau kreiptų dėmesio į išvidines žmogaus dorybes.

Nadežda Antonovna. Taip, į išvidines dorybes... Labai gerai jūs pasakėte.

Vasilkova. Tada ir aš galėčiau tikėtis įsigyti jos palankumą. O dabar būti malonus aš negaliu, o būti juokingas nenoriu.

Nadežda Antonovna. Ai, ne, ką jūs! Ji dar tokia jauna, ji dar dešimtį kartų pasikeis. O aš, prisipažįstu, visuomet mielai klausiausi jūsų kalbos, o jums nesant, dažnai kartodavau jūsų žodžius dukteriai.

Vasilkovas. Dėkoju jums. Aš jau norėjau pasitraukti, kad nevaidinčiau čia apgailėtino vaidmens.

Nadežda Antonovna. Ai, ai, ar jums ne gėda?

Vasilkovas. Man juk per daug žemintis nėra ko: ne aš ieškau, manęs ieško.

Nadežda Antonovna. Malonus jaunuoli! Aš esu pasiryžusi būti jūsų sąjungininke ir padėti jums vykdyti visus jūsų sumanymus. (*Paslaptingai*) Girdite — visus; nes man atrodo jie tokie lemti, tokie kilnūs.

Įeina Lidija ir sustoja prie durų

Vasilkovas (*atsistoja, bučiuoja Nadeždai Antonovnai ranką*) Viso labo, Nadežda Antonovna.

Nadežda Antonovna. Iki pasimatymo, mano gerasis drauge!

Vasilkovas nusilenkia Lidijai ir išeina

V SCENA

Nadežda Antonovna ir Lidija

Lidija. Ką su juo kalbėjote? Apie ką? Jis tikras beprotis, net man baugu!

Nadežda Antonovna. Tikėk man, aš žinau, ką darau. Mūsų padėtis neleidžia mums per daug rinktis.

Lidija. Kokia padėtis? Jis tiesiog nepakenčiamas, vis tiek, kokia mūsų padėtis bebūtų. Jis nepažįsta mūsų gyvenimo, mūsų poreikių, jis svetimas mums.

Nadežda Antonovna. Ak, jis dažnai kalba tiesą.

Lidija. O kas jam leido sakyti pamokslus! Kas jis per pranašas! Juk, maman, svetainė ne auditorija, ne technologijos institutas, ne inžinierių korpas.

Nadežda Antonovna. Lidi ja, tu labai jau ne-
gailestinga jam.

Lidi ja. Ak, maman, jo besiklausydama netenki
kantrybės! Kažkokius ekonominius dėsnius išgalvojo!
Kam jie reikalingi? Man ir tau, tikiuosi, yra tik vienas
dėsnis, — žiūrėti, ko reikalauja iš mūsų padorumas ir
geras tonas. Jei visi dėvi kokį rūbą, tai aš, nors mirk,
bet turiu jį įsigyti. Čia nėra laiko galvoti apie dėsnius,
o reikia važiuoti į krautuvę ir paimti. Ne, jis beprotis!

Nadežda Antonovna. O man atrodo, jis tie-
siog nori būti originalus. Daug kas taip daro. Jis ne-
labai išsilavinęs, gal būt, ir nelabai protingas, sąmoju
nepasižymi, o kalbėti ką nors reikia, jei nori, kad jį
pastebėtų; štai jis ir nori atrodyti originalus. Tur būt,
ir galvoja, ir elgiasi kaip ir visi padorūs žmonės.

Lidi ja. Gal būt, ir taip; bet jis nusibodo iki gyvo
kaulo.

Nadežda Antonovna. Jis žmogus turtingas,
o tokiems galima daug ką atleisti! Juk atleidžiame gi
mes kitiems; pusė atvykstančių pas mus ponų — pa-
gyrūnai ir baisūs melagiai.

Lidi ja. O kas man rūpi, kad jie meluoja, bentgi
linksma su jais, o jis nuobodus. Štai ko negalima jam
atleisti.

Nadežda Antonovna. Dar, mano draugužė,
yra viena priežastis, kuri verčia daug ką jam atleisti,
ir aš tau patariu. . .

Lidi ja. Kas per priežastis? Sakykite!

Nadežda Antonovna. Tu juk gana protin-
ga. . . Tikiuosi, tau užteks drąsos manęs ramiai išklau-
syti.

Lidi ja (*išgąstingai*). Kas atsitiko, kas?

Nadežda Antonovna. Aš gavau iš tėvo laišką,
iš kaimo.

Lidi ja. Jis serga, miršta?

Nadežda Antonovna. Ne.

Lidi ja. Kas gi tokio? Sakykite!

Nadežda Antonovna. Mūsų viltys šiam se-
zonui turi sužlugti.

Lidi ja. Kuriuo būdu? Aš nieko nesuprantu.

Nadežda Antonovna. Aš rašiau vyrui į kaimą, kad jis mums atsiųstų pinigų. Mes turime daugybę skolų, o žiemai mums reikalinga nemaža... šiandien aš gavau atsakymą.

Lidija. Ką gi jis rašo?

Nadežda Antonovna (*uostydama spirimą*). Jis rašo, kad pinigų neturi, kad jam pačiam reikia apie trisdešimt tūkstančių, o jei ne, tai parduos dvarą; o šis dvaras yra paskutinis.

Lidija. Labai gaila! Bet prisipažinkite, maman, kad man buvo galima to ir nežinoti, kad jūs galėjote manęs pasigailėti ir nepasakoti man, kad mes taip nusigyvenome.

Nadežda Antonovna. Bet vis tiek vėliau juk būtumei sužinojusi.

Lidija. O kam gi man ir vėliau žinoti? (*Vos neverkdama*) Juk jūs rasite priemonių išeiti iš tos padėties, juk būtinai rasite, šitaip negalima. Juk nepaliksime gi mes Maskvos, neišvyksime į kaimą; o Maskvoje mes negalime gyventi lyg elgetos kokie! Vienu arba kitu būdu jūs turite taip susitvarkyti, kad mūsų gyvenime niekas nepasikeistų. Aš šią žiemą turiu ištekti, sudaryti gerą partiją. Juk jūs esate motina, argi šito nežinote? Argi jūs jau nebesugalvosite, jeigu jau nesugalvojote, kaip pragyventi vieną žiemą, nenorėdama netekti orumo? Juk jūs turit apie tai galvoti, jūs! Kam gi jūs man pasakojote tai, ko man nereikia žinoti? Jūs atimate man ramybę, atimate nerūpestingumą, gražiausią mergaitės puošmeną. Reikėjo, maman, vienai viską apsvarstyti ir vienai verkti, jeigu tikrai reikės verkti. Argi jums bus lengviau, jeigu aš verksiu drauge su jumis? Na, pasakykite, maman, argi lengviau?

Nadežda Antonovna. Žinoma, lengviau nebus.

Lidija. Tai kam gi, kam gi man verkti? Kam jūs užkraunate man rūpestį? Rūpesčiai sendina, nuo jų raukšlės veide. Aš jaučiu, kad pasenau kokia dešimčia metų. Aš nepažinau, nejaučiau skurdo ir nenoriu jo pažinti. Aš tik žinau krautuves: skalbinių, šilkinų medžiagų, kilimų, kailių, baldų; aš žinau, kad kai prisii-

reikia ko nors, tenai važiuoja, ima daiktą, moka pinigų, o jeigu nėra pinigų, liepia commis atvykti į namus. Bet iš kur imami pinigai, kiek jų reikia turėti per metus, per žiemą, aš niekad nežinojau ir nemaniau, kad tai reikalinga žinoti. Aš niekada nežinojau, ką reiškia brangu, ką reiškia pigu, aš visuomet visa tai laikiau pasigailėjimo vertu miesčionišku, kapeikiniu taupumu. Aš pasibaisėdama ir pasišlykštėdama kračiausi tokio-
mis mintimis. Kartą atsimenu, kai važiauvau iš krautuvės, man kilo mintis: ar ne per brangiai sumokėjau už suknelę! Ir taip susigėdau pati savęs, jog visa paraudau ir nežinojau, kur bepaslėpti savo veidą; nors aš viena buvau karietoje. Atsiminiau, buvau mačiusi krautuvėje vieną pirklio žmoną, kuri derėjo gabalą medžiagos, jai gaila ir daug pinigų sumokėti, ir medžiagą iš rankų išleisti. Palaiko tą gabalą ir vėl padeda, po to vėl paims, pasišnabžda su kažkokiom dviem senėm, po to vėl padeda, o commis juokiasi. Ak, mamane, kam jūs mane kankinate?

Nadežda Antonovna. Suprantu, širdele, kad aš turėjau nuslėpti nuo tavęs mūsų negandą; bet nebuvo galima. Jeigu pasiliksiu Maskvoje, mes būsiu priverstos sumažinti savo išlaidas, reikės parduoti sidabrą, kai kuriuos paveikslus, deimantus.

Lidija. Ai, ne, ne, dieve saugok! Negalima, negalima! Visa Maskva sužinos, kad mes nusigyvenom; pas mus ims lankytis surūgusiais veidais, davinės kvailus patarimus. Linguos galvomis, aimanuos, — kaip visa tai nenatūralu, formališka — toks pažeminimas! Tikėkit, kad niekas net ir nesistengs kiek žmoniškiau veidmainiauti. (*Uždengia rankomis veidą*) Ne! Ne!

Nadežda Antonovna. Bet ką gi mums daryti?

Lidija. Ką daryti? Nenustoti savo orumo jausmo. Naujai remontuokite butą, pirkite naują karietą, užsakykite naujas livrejas tarnams, imkite naujus baldus, ir juo brangesnius, juo geriau.

Nadežda Antonovna. Iš kur imti pinigų?

Lidija. Jis viską apmokės.

Nadežda Antonovna. Kas jis?

Lidija. Mano vyras.

Nadežda Antonovna. Koks gi tavo vyras?
Kur jis?

Lidija. Kas jis bebūtų.

Nadežda Antonovna. Ar kas nors tau pasipiršo?

Lidija. Nieks nesipiršo, nieks neišdrįso; mano jaunikiai, be paniekos, nieko daugiau iš manęs nematė. Aš pati ieškojau turtingo gražuolio, — dabar man reikia turtingo žmogaus, o jų yra daug.

Nadežda Antonovna. Neapsirik taip galvodama.

Lidija. Argi grožis neteko savo vertės? Ne, ma-
man, nesirūpinkite. Gražuolių nuotakų maža, o turtingų kvailių jaunių — daug.

Įeina Andriejus

Andriejus. Ponas Teliatėvas.

Lidija. Štai jums pirmas.

Nadežda Antonovna (*Andriejui*). Prašyk!

Andriejus išeina

Lidija. Palikite mus, nekliudykite. Štai kas už viską užmokės.

Nadežda Antonovna. O jeigu?..

Lidija. O jeigu?.. Na, ką gi? Jūs sakote, kad Vasilkovas labai turtingas, — tada pakvieskite jį. Jis turi aukso kasyklas, jis kvailas, — auksas bus mūsų.

Nadežda Antonovna (*išeidama*). Aš geriau dabar pakviesiu, reikia jį iš anksto paruošti. (*Išeina*)

Įeina Teliatėvas su puokšte

VI SCENA

Teliatėvas ir Lidija

Lidija. Koks jūs vikrus, kaip jūs mane lepinatė! Sakyskit, kam jūs tai darote?

Teliatėvas. Argi tai jums naujiena? Kada gi aš nevykdžiau jūsų įsakymų?

Lidija. Kam gi jūs visuomet mane lepinatė?

Teliatėvas. Aš jau esu taip sutvertas, kad negaliu nepatarnauti — tai mano pašaukimas. Kas man daryti, aš daugiau ir veikti neturiu ko.

Lidija. Vadinas, jums pramoga, iš nuobodumo. Vis dėlto jūs savo paslaugomis norite apsukti man galvą.

Teliatėvas. Mano kaltė!

Lidija. Arba jūs esate visai nekaltas, arba labai kaltas, žiūrint to, ar nuoširdžiai jūs elgiatės, ar ne.

Teliatėvas. Žinoma, nuoširdžiai.

Lidija. Bet juk tos nuolatinės paslaugos, nuolatinis meilėkavimasis — juk tai savo rūšies žabangai, kuriais jūs mus gaudote. Jūs verčiate mane galvoti apie tokį jūsų pasiaukojimą, dėl kurio aš negaliu būti abejinga.

Teliatėvas. Juo geriau; ne visuomet gi tik aš turiu būti neabejingas, laikas pabusti ir jūsų jausmams.

Lidija. Taip, gera jums kalbėti, kai kiekvienas jūsų jausmas jau seniai pavirto tik fraze. Jūs turėjote tiek patyrimo šioj srity, jog galite save suvaldyti bet kuriuo atveju. Bet jūs įsivaizduokite neprityrusią mergaitę, kurios jausmai gali pabusti pirmą kartą, — jos padėtis bus labai sunki ir pavojinga.

Teliatėvas. Labai gali būti. Aš savo nuomonės čia pasakyti negaliu; nė karto nesu buvęs mergaitė.

Lidija. Jeigu bent sykį parodysi savo jausmą, tai arba patapsi vyrišku žaislu, arba apsijuokdinsi, ir viena, ir antra netinka. Juk netinka?

Teliatėvas. Netinka.

Lidija. Todėl nekvaršinkite man galvos be reikalo, būkite nuoširdesnis, aš jus prašau! Nekalbėkite to, ko nejaučiate; nemeilikaukite man, jeigu aš jums nepatinku!

Teliatėvas. Kas jums sakė! Meldžiamoji! Aš visuomet sakau tai, ką jaučiu?

Lidija. Argi?

Teliatėvas. Netgi mažiau kalbu, negu jaučiu.

Lidija. Kodėl gi?

Teliatėvas. Nedrįstu... Nebent leisite?

Lidija. Aš jus prašau.

Teliatėvas. Nebetikiu savo ausim. Ar tik nespaučiu aš? Kokia laiminga diena! Kelinta šiandien?

Lidija. Kodėl laiminga diena?

Teliatėvas. Argi galėjau aš tikėtis! Jūs man tokia meili, jūs dėl manęs nužengiate ant žemės iš nepasiekiamų aukštybių. Jūs buvote Diana, niekinanti vyrų padermę, su mėnuliu garbanose, su saidoku už pečių; o dabar jūs pavirtote paprasta, nuoširdžia, net naivia peizane, panašia į tas, kurios šoka baletuose, čiupinėdamos savo prijuostę. Štai kaip. (*Pamėgdžioja įprastus peizaniškus gestus*)

Lidija. Ar jūs laikote tai laime?

Teliatėvas. Juk aš nesu nei „Vario Raitelis“, nei „Akmens Svečias“.

Lidija. Kaip lengva padaryti jus laimingą! Ką gi, aš labai džiaugiuos, kad galiu padaryti jus laimingą.

Teliatėvas. Mane padaryti laimingą? Lidija Jurjevna, argi jūs rimtai kalbate?

Lidija. Kas gi čia nuostabu? Argi jūs nesate vertas laimės?

Teliatėvas. Nežinau to, ar esu vertas; bet juk aš išėsiu iš proto.

Lidija. Išeikite iš proto!

Teliatėvas. Aš pridarysiu kvailybių.

Lidija. Darykite!

Teliatėvas. Arba jūs tyčiojotės, arba jūs...

Lidija. Ką aš?

Teliatėvas. Arba jūs mane mylite?

Lidija. Tikra bėda, kad taip: aš jus myliu.

Teliatėvas. Kokia gi čia bėda? Tai laimė, tai didžiausia laimė! Nieko geresnio negalima sugalvoti. (*Nevikriai apkabina Lidiją*)

Lidija. Jean, ar tu esi mano?

Teliatėvas. Vergas, vergas, negras, abisinas...

Lidija (*pakeldama į jį akis*). Ar ilgam?

Teliatėvas. Visam amžiui, visam gyvenimui, netgi daugiau, jeigu tai galima.

Lidija. Ak! Kaip aš laiminga!

Teliatėvas. Bet kaip aš laimingas! (*Bučiuoja ją*)

Lidija. Ak, dieve mano, kokia laimė! Maman!

Teliatėvas. Kaip, maman? Kam čia maman?
Mums trečio nereikia.

Lidija. Žinau, *Jean*, kad nereikia; bet aš taip laiminga.

Teliatėvas. Juo geriau.

Lidija. Mano siela sklidina laimės, ir aš noriu pasidalyti su maman savo džiaugsmu.

Teliatėvas. Nereikia dalytis! Mums daugiau liks.

Lidija. Taip, taip, tavo tiesa, džiaugsmu nereikia dalytis, jo taip maža pasaulyje. Bet vis tiek turėsime gi jai pasakyti.

Teliatėvas. Šito tai jau aš nesuprantu. Ką mes turėtume jai pasakyti?

Lidija. Kad mes, *Jean*, viens antrą mylime ir niekuomet, niekuomet nesiskirsime.

Teliatėvas. Mat, kaip! Vadinas formališkai, kaip reikiant, teisėta moterystė! Bet, atleiskite, aš šito nelaukiau.

Lidija. Ką aš girdžiu? Ko gi jūs tikėjotės? Sakykite!

Teliatėvas. Būti jūsų tarnu, vergu, kuo norite. O vedybos — čia jau ne mano reikalas.

Lidija. Kaipgi jūs išdrįsote?

Teliatėvas. Aš nieko neišdrįsau. Aš tik nedraudžiau jums mane mylėti, ir niekam nedrausiu.

Lidija. Bet argi jūs vertas mano meilės?

Teliatėvas. Visai teisingai, nesu vertas; bet argi myli tik tai tuos, kurie to verti? Būčiau didžiausias kvailys, jeigu atsisakinėčiau nuo jūsų meilės ir skaitytčiau jums moralus. Atleiskite, mokyti jus moralės aš nieku būdu neapsiimsiu, aš tam nesu gabus, be to, tai nesuderinama su mano principais. Mano manymu, juo moteris nedoresnė, juo geriau.

Lidija. Jūs — tikra pabaisa! Jūs šlykštus!

Teliatėvas. Visai teisingai, todėl jūs turite man būti dėkinga, kad aš jūsų nevedu.

Lidija išeina

Vos neįkliuvau! Gerai, kad dar sveiką kailį išnešiau. Ne, šį žaidimą reikia baigti; taip išismaginsi, jog nė nepastebėsi, kaip žmonos vyru patapsi. Žmogus — silpnas padaras, nesunku ir nusidėti. (*Eina prie durų*)

Įeina Vasilkovas

Reiškiu pagarbą! (*Išeina*)

Įeina Nadežda Antonovna

VII SCENA

Nadežda Antonovna ir Vasilkovas

Nadežda Antonovna. Sveiki! Labai džiaugiuosi! Štai matote, kaip man sunku be jūsų. Atsisėskite arčiau manęs.

Vasilkovas. Jūs kvietėte mane?

Nadežda Antonovna. Atleiskite, kad su-trukdžiau. Esu reikalinga patarimo, — esu tiesiog be-jėgė, aš vieną rimtą žmogų ir tepažįstu — jus.

Vasilkovas. Dėkoju jums! Kuo galiu patarnauti?

Nadežda Antonovna. Kalbėjau si su dukte-ria, mes norime pakeisti savo gyvenimo būdą, mums įgriso visas šitas triukšmas; mes nebepriimsime svečių, tik tai jus. Nors mes esame labai turtingi, bet juk dėl to nebūtina šėlti nuo ryto ligi nakties.

Vasilkovas. Ir aš šitaip manau.

Nadežda Antonovna. Lidija nori baigti mokslą; čia be vadovo neapsieisi; mes ir ryžomės kreiptis į jus.

Vasilkovas. Norėčiau kuo nuoširdžiausiai jums patarnauti; bet ko gi aš galiu mokyti Lidiją Jurjevną? Sferinės trigonometrijos?

Nadežda Antonovna. Ak, taip, žinoma, ži-noma. Argi ne tiesa, kad labai malonu būti jaunos mergaitės mokytoju?

Vasilkovas. Žinoma; bet kam gi reikalinga Lidijai Jurjevnai sferinė trigonometrija?

Nadežda Antonovna. Jinai iš viso yra didelė keistuolė, tačiau gera, labai gera mergaitė. (*Paslaptingai*) Juk ji nemėgsta šitų slunkių.

Vasilkovas. Stebiuosi.

Nadežda Antonovna. Na, o aš — aš jau seniai elgiuosi su jais be ceremonijų. O jums kiekviena motina be baimės gali patikėti savo dukterį. Atleiskite, mano drauge, už atvirumą; bet aš labai norėčiau, kad jūs patiktumėte Lidijai.

Vasilkovas. Dėkoju jums.

Nadežda Antonovna. Rodos, jei būtų galima, aš ryžčiausi net smurtą pavartoti, kad tik ji būtų laiminga!

Vasilkovas. Argi jau nėra kitokių priemonių?

Nadežda Antonovna. Nežinau, išbandykite jūs pats. O ar jūs mylite mano dukterį? Palaukite, aš pasižiūrėsiu jums į akis. Na, nekalbėkite, nekalbėkite, aš matau; tik jūs labai drovus: ar norite, aš pati pasakysiu jai. Dar, ko gera, imsite ginčytis ir susipyksite — neduok dieve.

Vasilkovas. Leiskite man pačiam! Man dar reikia pasiruošti, reikia pagalvoti, tik tada aš galėsiu jai pasisakyti.

Nadežda Antonovna. Ko čia galvoti, kam čia ruoštis?

Ieina Lidiја

VIII SCENA

Vasilkovas, Nadežda Antonovna ir Lidiја

Nadežda Antonovna. Štai, Lidiја, Sava Genadičius per mane tau daro pasiūlymą: jis prašo tavo rankos. Nors aš pati ir sutinku, ir labai džiaugiuos, bet tavo valios aš nė kiek nevaržau.

Lidiја. Čia, žinoma, aš turiu pati apsispręsti, ir jeigu man kas nors patiktų, tikėkit, mamam, greičiau

klausyčiau savo širdies balso negu jūsų patarimo. Bet visiems savo gerbėjams aš esu vienodai abejinga: jūs žinote, kad daugeliui jaunių aš jau esu davusi negiamą atsakymą, bet tekėti reikia, jau laikas, todėl aš prašau išspręsti šį reikalą jus, maman: aš sutiksiu su bet kuriuo jūsų sprendimu, koks jis bebūtų.

Vasilkovas. Vadinas, jūs manęs nemylite?

Lidija. Ne, nemyliu. Kam aš turėčiau jus apgaulinėti! Bet su jumis vėliau išsiaiškinsime. Maman, jūs apsiimat rūpintis mano ateitimi, atminkit, kad jūs ir būsite atsakinga už mano laimę.

Nadežda Antonovna (Vasilkovui). Ar girdite, drauguži?

Vasilkovas. Labai gailiuos.

Lidija. Labai? Kad aš jūsų nemyliu?

Vasilkovas. Ne, gailiuosi, kad aš pasiskubinau.

Lidija. Atsisakykite, dar yra laiko. Gal būt, ir jūs nelabai mane mylite, jeigu taip lengvai nuo manęs atsisakote. Nepykite, bet būkite man dėkingas, kad aš jums atvira, apsimesti man nesunku, bet aš nenoriu. Visos jaunosios sako, kad įsimylėjusios savo jaunių, bet jūs netikėkite joms, — meilė atsiranda vėliau. Meskite šalin savimeilę ir sutikite su mano nuomone! Už ką aš turėjau jus pamilti? Ir veidas jūsų ne iš gražių, ir vardas negirdėtas, ir pavardė kažkokia miesčioniška. Visa tai smulkmenos, prie to galima priprasti, bet ne ūmai. Už ką jūs pykstate? Jūs mane mylite, dėkoju jums. Būkite vertas mano meilės, ir mes būsime laimingi.

Nadežda Antonovna. Svarbiausia, atminkite, kad nei aš, nei tėvas jai nieko negailėjo, visiškai nieko. Vis dėlto ji aukojasi jums.

Vasilkovas. Aš nenoriu aukos.

Lidija. Jūs, atrodo, patys nežinote, ko norite.

Vasilkovas. Ne, aš žinau, ko noriu. Galima vesti ir be meilės, meilė ir pati ilgai neiatsiras, jūs tiesą sakote. Bet aš noriu, kad jūs mane gerbtumėte, be šito vedybos neįmanomos.

Lidija. Visa tai savaime aišku, kitaip aš už jūsų netekėčiau.

Vasilkovas. Atvirumas už atvirumą. Jūs man pasakėte, kad manęs nemylite, o aš jums pasakysiu, kad pamilau jus, gal būt, anksčiau, negu jūs to nusipelnėte. Jūs turite irgi nusipelnyti mano meilę; jeigu būtų kitaip — aš kalbu atvirai — meilė gali baigtis neapykanta.

Lidija. Šit kaip!

Vasilkovas. Atsisakykite nuo manęs, dar ne vėlu.

Lidija. Kam gi atsisakyti? Cha, cha, cha! Vaidinsime komediją, dėsime pastangas, kad būtume verti vienas kito meilės.

Vasilkovas. Aš noriu ne komedijos, bet šviešaus gyvenimo ir laimės.

Lidija. Ne, jūs kaip tik norite komedijos. Jūs man peršatės, — aš sutinku; ko gi jums dar reikia? Jūs mane mylite, jūs turite būti be galo laimingas, o ne samprotauti apie pareigas. Savo pareigas kiekvienas turi pats žinoti. Kaip reikia gyventi, svarsto tik neturtingi žmonės, kurie neturi iš ko gyventi.

Nadežda Antonovna. Aš matau, matau, kad jūs viens kitą mylite; ir visi jūsų ginčai yra, taip sakant, literatūrinio pobūdžio.

Vasilkovas. Leiskite, kaip jaunikiui, įteikti štai ką. Aš šiandien netikėtai nupirkau šiuos daiktus, o štai jie ir praverė. *(Paduoda dėžutę su auskarais ir sagtim)*

Nadežda Antonovna. O! Juk šitie daiktai verti keleto tūkstančių.

Vasilkovas. Trijų iš viso.

Lidija. Atrodo, bus galima jus pamilti. *(Ištiesia Vasilkovui ranką, jis pagarbiai bučiuoja)*

TREČIAS VEIKSMAS

Ta pati svetainė kaip ir antrame veiksmė, tik apstatyta geresniais baldais. Dešinėje nuo žiūrovų durys į Vasilkovo kabinetą, kairėje — į Lidijos kambarius, viduryje išėjimas

I SCENA

Iš kabineto išeina Vasilkovas, nešinas portfelį ir laikraščiais, kuriuos skubiai peržvelgia, po to skambina. Įeina Vasilijus

Vasilkovas. Čeboksarovai šiomis dienomis paroduoda savo dvarą Kazanės gubernijoje, su mišku ir dirbtuvėmis. Gaila! Ir dirbtuvės gali duoti didelį pelną, ir miško daug. Vasilijau Ivaničiau, nueik pas Pavlą Jermolajevą, pasakyk jam, kad jis tuojau eitų į biržą ir tenai manęs palauktų. Man reikia jo vardu parašyti įgaliojimą. Dar pasakyk jam, kad jis būtų pasiruošęs bet kuriuo atveju — aš jį pasiųsiu į Kazanę.

Vasilijus. Klausau, pone.

Vasilkovas. Tu, Vasilijau Ivaničiau, nors apsi-rengtum kiek valyviau.

Vasilijus. Nieku būdu negalima. Dabar, jei sakysime, šitie batai, storos medžiagos švarkas ir akso-minė kepurė, tai aš darausi panašus į anglą prie ma-šinos; taip jau atrodau, savaime suprantama.

Vasilkovas. Kaip žinai, Vasilijau Ivaničiau. Eik!

Vasilijus išeina. Vasilkovas išsiima sąskaitą ir žiūrinėja. Iš Lidijos kambario išeina Nadežda Antonovna

II SCENA

Nadežda Antonovna. Tikras meška! Tik ką vedė ir vien reikalai jam terūpi.

Vasilkovas. Viena kitam nekliudo, mamyte!

Nadežda Antonovna. Kokia aš tau mamytė!

Vasilkovas. Žodis geras, maloninis ir teisingai apibūdina daiktą.

Nadežda Antonovna. Na, gerai, gerai. (*Prieidama prie jo*) Ar tu laimingas? Pasakyk, sūneli, ar laimingas? (*Ima jį už ausies*)

Vasilkovas (*bučiuodamas jos ranką*). Taip, aš laimingas. Aš dabar galiu pasakyti, kad savo gyvenime turėjau keletą tikrai laimingų dienų. Ak, mamyte...

Nadežda Antonovna. Vėl mamytė!

Vasilkovas. Atleiskite!

Nadežda Antonovna. Aš nieko kita ir laukti negalėjau, kaip tik laimės, kitaip ar aš būčiau tau atidavusi Lidinką.

Vasilkovas. Aš būčiau dar laimingesnis, jeigu... jeigu...

Nadežda Antonovna (*sėdasi*). Kas, jeigu? Kojums dar trūksta, nedėkingas žmogau!

Vasilkovas. Jeigu visą gyvenimą būtų galima važinėti po Maskvą, daryti vizitus, lankyti koncertus, ištisus vakarus svečiuotis... nieko neveikiant, jeigu ne gėda būtų taip gyventi ir dar būtų labai daug pinigų.

Nadežda Antonovna. Jeigu visi padorūs žmonės taip gyvena, vadinasi, ne gėda, o pinigų nedaug tereikia.

Vasilkovas. Vis dėlto! Mano manymu, aš jau daug pinigų išleidau. Aš neskaičiau, net nežinau, kiek išleido Lidija; aš nesidomiu jos išlaidomis.

Nadežda Antonovna. Ir puikiai darote.

Vasilkovas. Ji sau, o aš — sau. Bet aš noriu skaičiuoti, ar daug tokiu būdu teks išleisti per metus.

Nadežda Antonovna. Ak, kokie niekai! Gyvenkite, kaip galima gyventi; juk tokios išlaidos jūsų negali varžyti.

Vasilkovas. Kaip negali! Juk šitaip gyvenant per pusę metų išleisi apie dvidešimt penkis tūkstančius.

Nadežda Antonovna. Na, ar tai daug! Argi jums gaila? Aš jūsų tiesiog nebegaliu pažinti.

Vasilkovas. Gaila ar negaila — tai nesvarbu; svarbu žinoti, iš kur pinigų paimti.

Nadežda Antonovna. Na, to jau aš nežinau. Tai jūs turėtumėt geriau žinoti.

Vasilkovas. Norint šitaip gyventi, reikia turėti milijoną.

Nadežda Antonovna. Mes nedraudžiam jums turėti ir du.

Vasilkovas. Nei dviejų, nei vieno neturiu; mano ištekliai — kaip ir daugumos žmonių.

Nadežda Antonovna. Tikiuosi, vis dėlto turite kokią pusę milijono. Ir tai gerai.

Vasilkovas. Turiu dvarą, turiu šiek tiek pinigų, turiu darbo, bet vis dėlto daugiau kaip septynis aštuonis tūkstančius per metus išleisti man negalima.

Nadežda Antonovna. O kasyklos?

Vasilkovas. Kokios kasyklos, ką jūs!

Nadežda Antonovna. Aukso kasyklos.

Vasilkovas. Ne tik aukso, bet ir vario kasyklų neturiu.

Nadežda Antonovna (*atsistoja*). Tai kam gi jūs taip žiauriai mus apgavote!

Vasilkovas. Kaip aš jus apgavau?

Nadežda Antonovna. Jūs sakėte, kad esate turtingas.

Vasilkovas. Visiškai teisingai, aš esu gana turtingas.

Nadežda Antonovna. Geriau tylėtumėt! Jūs nesuprantate, ką kalbate. Jūs nežinote pačių paprasčiausių dalykų, kurie aiškūs mažiems vaikams.

Vasilkovas. Bet leiskite! Argi mano turtas — nėra turtas? Kaipgi?

Nadežda Antonovna. Ką jau ten! Tikras skurdas — ir daugiau nieko. Tuo, ką jūs vadinate turtu, iš tikrųjų galėtumėte tenkintis tik viengungis; šio turto

jam užtektų pirštinėms. Ką gi jūs darysite su mano vargše dukteria?

Vasilkovas. Aš norėjau padaryti ją laimingą ir pasistengsiu padaryti.

Nadežda Antonovna. Būdamas beturtis? Juokinga.

Vasilkovas. Aš esu gana pasiturįs ir stengiuosi dar daugiau įsigyti turto.

Nadežda Antonovna. Ką, gana pasiturįs? Jai reikalingi turtai, o turtų jūs įsigyti negalite: valdinių nuomų nėra, o koncesijų geležinkeliui jums neduos. Turtus galima tik paveldėti ir dar išlošti kortomis, jeigu labai jau sektųsi.

Vasilkovas. Ne, yra dar vienas būdas: ką nors apiplėšti. Gal jūs ir šitą turite galvoj?

Nadežda Antonovna. Jūs taip manote? Na gerai gi mane pažįstate! Ne, matau, kad reikia imtis priemonių savo klaidai atitaisyti.

Vasilkovas. Ką atitaisyti? Kokią klaidą? Labai prašau jus, nesikiškite į svetimus reikalus. (*Ima skrybėlę*)

Nadežda Antonovna. Ar jūs išeinate?

Vasilkovas. Man laikas. Iki pasimatymo. (*Iš-eina*)

Nadežda Antonovna. Štai dar nauji rūpesčiai su tuo žentu. Bet kas gi būtų ėmęs Lidiją, jeigu būtų žinojęs, kad ji nieko neturi. Reikės pasistengti jam įtikti, kas daryti.

Įeina Andriejus

Andriejus. Ponas Kučiumovas.

Nadežda Antonovna. Puiku! (*Andriejui*) Prašyk.

Andriejus išeina

Aš tuojuo jį paimsiu nagan.

Įeina Kučiumovas

III SCENA

Nadežda Antonovna ir Kučiumovas

Kučiumovas. Pace e gioia son con voi!¹

Nadežda Antonovna. Labai džiaugiuos. Sėskite!

Kučiumovas (*sėsdamasis*). Pace e gioia... O kurgi mūsų nimfa?

Nadežda Antonovna. Išsiskubino vizitų daryti, tuojau grįš.

Kučiumovas. O satyras, kuris ją pagrobė iš mūsų?

Nadežda Antonovna. Skubiai išvyko savo reikalais. Jis nuolatos užimtas.

Kučiumovas. Šiurkštus žmogus! Pagaliau kas jam! Jis vyras; o mes štai tirpstame ir laižomės kaip lapė, į vynuoges žiūrėdama.

Nadežda Antonovna. Ką jūs čia, senukėli!

Kučiumovas. Mano širdis dar jauna, Nadežda Antonovna, aš vulkaniškos prigimties žmogus.

Nadežda Antonovna. Ak, taip. Ar jūs gavote vyro laišką?

Kučiumovas. Gavau. Nesirūpinkite! Rytoj jam išsiųsiu. Kokia čia suma! Nė negalvokite apie ją!

Nadežda Antonovna. Aš dar turiu į jus prašymą.

Kučiumovas. Ką taip? ką taip? Džiaugiuos, nuoširdžiai džiaugiuos.

Nadežda Antonovna. Ar negalėtumėt vienam mano pažįstamam parūpinti geresnę vietą, — na, dar pavesti jam didelio turto globą arba valdyti didelį dvarą?

Kučiumovas. Reikia žinoti kam?

Nadežda Antonovna (*gūžčiodama pečia's*). Žentui.

Kučiumovas. Ką, matyti, prasti reikalai! Aš to ir laukiau.

¹ Ramybės ir džiaugsmo jums! (*ital.*)

Nadežda Antonovna. Taip, mano mielas drauge, mes truputį apsirikome.

Kučiumovas. Tai kokią gi jis turėjo teisę į jūsų dukterį? Žadėjo, tur būt, auksu apipilti? O dabar išėjo, kad jį patį maitink. Žinote, jis, tur būt, apsigimęs knabikas. Jame, matyti, daug plebėjiško kraujo! Kam gi jam reikalinga vieta? Kad imtų kyšius. Kaipgi aš jį rekomenduosiu! Jis, ko gera, padarys man gėdą, kanalią!

Nadežda Antonovna. Jūs nors manęs pasigailėkite, jis mano žentas.

Kučiumovas. Bet jūs pati sakėte, kad juo nusivylėte. Taigi štai kodėl man jo snukis...

Nadežda Antonovna. Ak, liaukitės! Argi jums nemalonu užtarti žmogų, kuris turi tokią gražią ir meilią žmoną?

Kučiumovas. Kaip nemalonu? Kas jums sakė! Labai malonu.

Nadežda Antonovna. Aš Lidiją pažįstu, ji neliks skolinga.

Kučiumovas. Aš visas priemones... visus pažįstamus ant kojų...

Nadežda Antonovna. Jūs manote, moterims svetimas dėkingumo jausmas? Ne, jeigu jos panorės...

Kučiumovas. Aš lekiu, tuojau lėkte lekiu... Kaip, kas, kur? Įsakykite.

Ieina Lidiја

IV SCENA

Nadežda Antonovna, Kučiumovas ir Lidiја

Kučiumovas. Ak, ak, darausi nebyliu.

Lidiја. Labai bus gaila, jeigu pasidarysite nebylys, jūs taip gražiai kalbate. Visiškai nuvargau. (*Sėdas į krėslą*) Visą Maskvą išvažinėjau.

Nadežda Antonovna. Taip, Lidiја, Grigorijus Borisovičius ne tik gražiai kalba, bet gerai ir reikalus

tvarko; rytoj jis siunčia tavo tėvui pinigų dvarui išpirkti, be to, ir mums nori patarnauti. Mes turime būti jam labai dėkingos. (*Žvilgčioja į dukterį*)

Ieina Andriejus

Andriejus. Ponas Glumovas.

Nadežda Antonovna. Prašyk jį pas mane, aš jį pati priimsiu. (*Išeina; paskui ją ir Andriejus*)

V SCENA

Kučiumovas ir Lidiја

Lidiја. Sakykite, meldžiamasis, kas verčia jus daryti kitiems gera. Juk padėti kitiems, reiškia skriausti save. Kas jus skatina?

Kučiumovas. Ir jūs, jūs mane klausiate?

Lidiја. Kodėl gi aš negalėčiau klausyti?

Kučiumovas. Aš ne tik savo turtus, aš jums savo gyvenimą...

Lidiја. Greičiausia tokia auka man nebus reikalinga. Bet ar jūs iš tikrųjų siunčiate tėvui pinigų?

Kučiumovas. Netgi rytoj.

Lidiја. Tai kilnu. Tokio draugiškumo negalima nevertinti.

Kučiumovas. Daugiau negu draugiškumas, Lidiја Jurjevna, žymiai daugiau. Žinote ką? Aš geriau šį dvarą nupirksiu iš jūsų tėvo ir dovanosiu jums.

Lidiја. Na ką gi, pirkite ir dovanokite. Dovanas aš labai mėgstu.

Kučiumovas. Rytoj pat rašau jūsų tėvui, kad perku jo dvarą ir siunčiu trisdešimt tūkstančių rankpinigių. Kas man pinigai! Man svarbu jūsų prielankumas, tikrai jūsų prielankumas.

Lidiја. Kaipgi aš galiu parodyti savo prielankumą? Jūs ir taip kaip savas mūsų namuose.

Kučiumovas (*prisitraukdamas*). Kaip savas, kaip savas...

Lidiја. Vis dėlto kaipgi jūs galite būti man savas? Į brolius man nebetinkate, esate per senas. Gal norite laikinai pabūti mano tėveliu?

Kučiumovas (*klaupdamasis ir bučiuodamas jos rankas*). Tėveliu, tėveliu.

Lidija (*ištraukdama ranką*). Jau imi išdykauti, tėveliuk!

Kučiumovas. Išdykauti, išdykauti! (*Vėl bučiuoja ranką*)

Glumovas *pasirodo ant slenksčio ir greitai išeina*

Lidija (*pakyla*). Gėda tau išdykauti, tu ne mažas vaikas.

Kučiumovas pakyla. Įeina Andriejus

Andriejus. Ponas Teliatėvas.

Lidija. Kviesk.

Andriejus išeina

Kučiumovas. Addio, mia carina!¹ Skriste skrendu jūsų reikalais.

Lidija. Kuriais?

Kučiumovas. Vėliau sužinosite. (*Išeina*)

Įeina Teliatėvas

VI SCENA

Lidija ir Teliatėvas

Teliatėvas. Bauskite, bet tik greičiau. Jeigu jūs norite prieš mane šiauštis, tai aš išbėgsiu kur nors į mišką. Jūs geriau primuškite mane, tik vėliau pasigailėkite. Aš negaliu be jūsų gyventi, mane pagauna splynas, ir aš nusišausiu kaip tikras anglas.

Lidija. Už ką gi man ant jūsų pykti?

Teliatėvas. Na, kas per žodžiai! Tai ne žodžiai — tai aštrūs stulgiai.

Lidija. Kuo jūs blogesni už kitus? Yra ir blogesnių už jus.

Teliatėvas. Na ir vėl tas pats. Ar norite dar daugiau man draskyti širdį? Sakykite tiesiog, kad esu niekšas.

¹ Lik sveika, mano brangioji! (*ital.*)

Lidija. Nesiginčiju. Jūs daug esate man nusikaltę, labai daug! Iš jūsų priežasties aš ištėkėjau už žmogaus, kurio nemyliu.

Teliatėvas. Ar nemylite? Labai gerai.

Lidija. Rodos, ir jis manęs nemyli.

Teliatėvas. Nemyl! Puiku!

Lidija. Kas gi čia gera?

Teliatėvas. Nežinau, kaip jums, o mums, palaidūnams viengungiams — tai tiesiog radinys. Mes juk našlaičiai, visą gyvenimą tokių progų ieškom.

Lidija. Jūs — sugedęs ligi kaulų smegenų.

Teliatėvas. Na, dar kaip nors pabarkite!

Lidija. Užteks barti. Už ką? Ar už tai, kad jūs mane mylite? Argi galima už meilę barti? Už tai, kad jūs neėmėte manęs, nors ir mylėjote? Bet juk tai jau praėjus. Šios klaidos jūs nebeatitaisysite.

Teliatėvas. Vesti negalima. Tai tiesa. Mylėti galima.

Lidija. Argi aš galiu uždrausti! Tai tenkina moters savimeilės jausmą. Juo daugiau gerbėjų, juo geriau.

Teliatėvas. Na, kam gi jums daug? Paimkite kol kas vieną.

Lidija. Jūs dar maža pažįstate gyvenimą. Vieną kaip tik ir netinka, tuoj ims visi plepėti, o kai daug, tai niekas ir neįtars. Kaip čia sužinosi, kuris tikrasis?

Teliatėvas. Tai jūs paimkite mane už tikrąjį, ir dar kokius keturis priedo.

Lidija (*juokdamasi*). Jūs esate toks išdaigininkas, jog ant jūsų visiškai negalima pykti.

Teliatėvas. Pyktis praėjo. Ar galima dabar kalbėti meilūs žodelius.

Lidija. Kalbėkite, aš mėgstu jūsų klausytis. Juk jūs toks meilus! A?

Teliatėvas. Dievaži, meilus. Kaip jūs pagražėjote! Ar žinote, kaip jūs pasikeitėte? Toks pasikeitimas visuomet...

Lidija. Ne, jūs, meldžiamasis, pasigailėkite manęs! Aš dar neseniai tapau dama, nespėjau priprasti prie jūsų kalbos! Aš žinau, ką jūs damoms pasakojate.

Teliatėvas. Kaip gaila, kad jūs dar nepriprato-
tel Pripraskite greičiau, kad nebūtų nuobodu. Grįškime
prie anos temos. Ar greit jūs išigysite cavalier ser-
vante?¹

Lidija. Bet argi tai pas mus priimta?

Teliatėvas. Geras paprotys — nereikia jį nie-
kinti. Negi gėda sekti geru pavyzdžiu.

Lidija. O ką pasakys vyrai?

Teliatėvas. Po truputį pripras. Na, žinoma, iš
pradžių daugelį mūsų, kavalierių, gerokai apkuls, ypač
pirkliai; kai kuriuos patrauks tieson; o vėliau viskas
kaip reikiant susitvarkys. Pirmieji turi aukotis, užtat
kitiems bus gerai. Be aukų jokia naudinga naujovė ne-
prigyja.

Lidija. Puiku, tik vargu, ar greit šitaip bus.

Teliatėvas. Jau pradedama, jau yra kelios au-
kos: vieną nudažė mėlynais kubiniais dažais, kitam dar
blogiau atsitiko.

Lidija. Na, taip, kai šis girtinas paprotys išsak-
nys...

Teliatėvas. Tada jūs mane paimsite.

Lidija. Jeigu būsite vertas. Jūs — didelis vėja-
vaikis.

Teliatėvas. O kodėl aš vėjavaikis, ar žinote?

Lidija. Todėl, kad jūs silpnavalis.

Teliatėvas. Ne! Todėl, kad man būti pastoviam
nėra reikalo. Įsakykite, ir aš būsiu pastovesnis už te-
legrafo stulpą.

Lidija. Pažiūrėsim.

Teliatėvas. Pažiūrėsite? Aš vien tik dėl to tuo-
jau būsiu prie jūsų kojų.

Lidija. Ne, jau nuo šios ceremonijos mane atleis-
kite! Galima ir be jos apsieiti.

Teliatėvas. Kaip žinote. Vis dėlto aš jaučiu,
kad būtinai turiu padaryti jums kokį nors matomą, ap-
čiuopiamą malonumą.

Lidija (*ištiesia jam ranką*). Bučiuokite.

Jeina Glumovas ir sustoja kambario gilumoje

¹ namų draugą? (*ital.*)

VII SCENA

Lidija, Teliatėvas ir Glumovas

Teliatėvas (*nepastebėdamas Glumovo*). Su pirštine? Koks gi malonumas bučiuoti! Elektra, kurios taip perpildyta mano širdis ir kurią aš noriu jums perduoti, per pirštinę nepasieks jūsų širdies. Lėta — blogas laidininkas. (*Bučiuoja ranką šiek tiek aukščiau pirštinės*)

Lidija. Na, užteks. Jums nieko negalima leisti! Jūs visada darote daugiau, negu jums leista.

Teliatėvas. Argi jau daug daugiau? Visa per pusę verško; argi vėta dėl to kalbėti!

Lidija. Šiandien pusę verško, ryt dar pusę, šitaip... (*Pamačiusi Glumovą*) A, Jegoras Dmitričius! Mes jūsų ir nepastebėjom.

Glumovas. Nieko, tęskite, tęskite, aš jums netrukdu.

Lidija. Ką tai reiškia tęskite? Koks tonas! Ar tik jūs nenorite laikyti itin svarbu tai, kad aš Teliatėvui, savo senam draugui, leidau pabučiuoti ranką? Aš mėlu noru leisiu ir jums tą patį padaryti. (*Tiesia jam ranką*)

Glumovas. Nuolankiai dėkoju! Aš niekam rankų nebučiuoju. Aš leidžiu sau bučiuoti tik motinos ir meilužės rankas.

Lidija. Na, tai jums niekad neteks bučiuoti mano rankos.

Glumovas. Kas žino! Gyvenimas ilgas; kalnas su kalnu nesusieina...

Lidija. Eime, Ivanai Petrovičiaus. (*Paduoda Teliatėvui ranką*) Jis grubus žmogus. (*Glumovui*) Jūs laukiate vyro? Palaukite, jis greit ateis.

Glumovas. Taip, aš laikiu jūsų vyro, daug ką įdomu turiu jam papasakoti.

Lidija. Būkite malonus, prajukinkite jį kuo nors! Jis toks susimąstęs. Geriau už jus niekas jo nepralinksmins, jūs labai sąmojingas.

Išeina Teliatėvas ir Lidija

VIII SCENA

Glumovas vienas, vėliau Vasilijus

Glumovas. Taip, aš jus pralinksminsiu! Ak, Lidi-
ja Jurjevna, bravo! Aš vos tik buvau benorįs jai pri-
simeilinti, o čia jau jie dviese. Dabar telieka juos visus
tris supiudyti ir su vyru. Vasilijau!

Įeina Vasilijus

Vasilijus. Ką, pone, įsakysite?

Glumovas. Kada pas jus būna Kučiumovas, ku-
riuo laiku?

Vasilijus. Visada, pone, antrą valandą. Tuo me-
tu pono nebūna namie.

Glumovas. Kurgi jis būna?

Vasilijus. Savo posėdžiuose, suvažiuoja taip pat
daug turtingų žmonių — jie kalbasi apie reikalus.

Glumovas. Apie kokius reikalus?

Vasilijus. Kad būtų vis geriau, kad daugiau
pinigų.

Glumovas. O tavo ponas turtingas?

Vasilijus. Savaime aišku.

Glumovas. Juk tau atrodo, kad jeigu kas turi
šimtrublinę, tas ir turtingas.

Vasilijus. Gal ir ne šimtą ir ne tūkstantį, o ir
daugiau turi.

Glumovas. Nedideli pinigai.

Vasilijus. Paieškosim, tai ir rasime. Bet ką čia
kalbėti! Juk net ir uždrausta, ir ne kiekvienas suprasti
gali. Irgi nelengvas darbas, o ne tai, kad gulėtum ant
šono. Mes, gal būt, naktimis nemiegojome — baimės
nemaža turėjome. Kaip jūs apie mane galvojate? Aš
iki Londono neprivažiavau tik vienuolika varstų, atgal
grąžino su mašinomis. Tur būt, mums negalima daug
kalbėti. *(Išeina)*

Glumovas. Ką jis čia prisvaičiojo? Kučiumovas
būna antrą valandą, tai svarbus dalykas, reikia įsidė-
mėti.

*Įeina: Vasilkovas, Lidiya, Teliatevas ir
Nadežda Antonovna*

IX SCENA

Glumovas, Vasilkovas, Lidiја, Teliјatevas ir Nadežda Antonovna

Glumovas (*Vasilkcvui*). Sveikas!

Vasilkovas. Sveikas!

Glumovas. Ko taip susirūpinęs?

Vasilkovas. O juk mano reikalai ne tokie kaip jūsų, šunis gatvėse vaikyti. Ponai kavalieriai, jūs man atleiskite, kalbėkitės su poniomis, aš turiu daug reikalų, eisiu dirbti.

Teliјatevas ir Glumovas. Eik! Eik!

Vasilkovas. Prieš pietus būsiu laisvas. Jeigu norite pietauti, tai jau nesivaržykite, pasilikite! Maloniai prašome! O jei nenorite, tai nešdinkitės. (*Eina į kabinetą*)

Nadežda Antonovna. Mandagu, nėra ko sakyti.

Teliјatevas. Mes ant jo nepykstame, jis geras vyrukas. Ar tik iš tikrųjų mums neišsinešdinti?

Glumovas. Eime. Aš šeimyniškų pietų tiesiog nemėgstu. Išeina kažkas familiariška: arba g'ra vidury stalo dideliu grafine, arba naminis antpilas, arba duobuo su numušta ąsa, arba pyragaičiai taukine žvake dvokia. Čia, žinoma, viskas prabanginga, bet aš vis dėlto esu daugiau linkęs pietauti viešbutyje arba klube.

Teliјatevas. Važiuojam į angliškąjį, dabar ten pietūs.

Glumovas. Važiuojam.

Linksėdami atsisveikina ir išeina

X SCENA

Lidiја ir Nadežda Antonovna

Nadežda Antonovna. Lidiја, tavo vyras arba šykštus, arba neturtingas.

Lidiја (*išsigandusi*). Ką jūs sakote?

Nadežda Antonovna. Jis andai man sakė, kad taip gyventi jam lėšos neleidžią ir kad reikią su-

mažinti išlaidas. Kas gi bus, jeigu jis sužinos, kiek išlaidų mes padarėme prieš vestuves ir kad viską teks jam apmokėti? Apie tavo skolas jis ir žinoti nenori.

Lidija. O kurgi kasyklos?

Nadežda Antonovna. Tai Glumovo prasimanymas.

Lidija. Pražuvau. Aš, kaip peteliškė, be auksinių dulkių negaliu gyventi; aš mirsiu, mirsiu.

Nadežda Antonovna. Man rodos, kad jis turi pinigų, tik jis šykštus. Jeigu tu jam būtum meilesnė... Prisiversk.

Lidija (*susimąsčiusi*). Meilesnė, meilesnė? O, jeigu tik reikia, jis patirs tokį malonumą, jog pasprings iš laimės. Tai man bus praktika. Man reikia save išbandyti, ką reiškia mano glamonėjimai ir kiek jie verti aukso. Tai man vėliau pravers, aš be aukso negaliu gyventi.

Nadežda Antonovna. Ką tu kalbi, Lidija? Tiesiog baisu klausytis.

Lidija. Baisiausias dalykas pasaulyje yra skurdas.

Nadežda Antonovna. Yra, Lidija, dar baisesnis: nedorybė.

Lidija. Nedorybė! Kas tai yra nedorybė? Bijoti nedorybės, kai visi žmonės nedorėliai, yra ir kvaila, ir nenaudinga. Didžiausia nedorybė yra skurdas. Ne, ne! Tai bus pirmas mano kilnus moteriškas žygis. Aš iki šiol buvau kukli koketė, dabar aš save išbandysiu, ar aš galiu būti didelė begėdė.

Nadežda Antonovna. Ak, liaukis, Lidija! Baisu, baisu!

Lidija. Jūs esate senė, jums skurdas nebaisus! aš jauna, aš noriu gyventi. Man gyvenimas ten, kur blizgesys, vyrų klūpčiojimai ir beprotiška prabanga.

Nadežda Antonovna. Aš nenoriu nė girdėti.

Lidija. Katras turtingesnis, Kučiumovas ar Telia-tevas. Man reikia žinoti, abudu jie mano rankose.

Nadežda Antonovna. Abudu jie turtingi ir švaistosi pinigais, bet Kučiumovas turtingesnis ir geresnis.

Lidija. Tik to man ir reikia. Kur magazinų ir krautuvių sąskaitos? Duokite šen!

Nadežda Antonovna (*išima iš kišenės*). Štai visos. (*Išeina*)

Lidija *jas ima ir tvirtu žingsniu eina į vyro kabinetą. Jai priešais išeina Vasilkovas*

XI SCENA

Lidija ir Vasilkovas

Lidija. Ašėjau pas tave.

Vasilkovas. O aš pas tave.

Lidija. Tai ir puiku. Mes susitikome pusiaukelėje; kurgi mums eiti, pas tave, ar pas mane? Tenai. (*Rodo į savo kambarį*) Ar ten, ką? Sakyk, mano mielas! A? Na!

Vasilkovas. Sustosime kol kas pusiaukelėje. Paplepėsime pusvalandį iki pietų. Tu man, Lidija, atleisk, aš tave taip dažnai palieku vieną.

Lidija. Juo rečiau aš tave matau, juo brangesnis man daraisi. (*Apkabina jį*)

Vasilkovas. Kas tau, Lidija? Tokia permaina mane stebina.

Lidija. Argi aš nesu gyvas žmogus, argi aš ne moteris! Kam gi aš ištėkėjau? Man nėra reikalo gėdytis meilės tau. Aš nesu maža mergaitė, man dvidešimt ketveri metai... Nežinau, kaip kitiems, o man vyras — viskas, supranti — viskas. Aš ir taip ilgai vengiau tavęs, bet matau, kad tai visiškai be reikalo.

Vasilkovas. Visai be reikalo.

Lidija. Dabar gi, kai ateis man noras pasmaugti tave savo glėby, tai ir pasmaugsiu. Tu man leisk.

Vasilkovas. Kaipgi neleisti.

Lidija. Aš nežinau, kas man pasidarė. Aš tavęs anksčiau nemylėjau ir staiga taip aistringai prisirišau prie tavęs. Girdi, kaip plaka širdis? Mano drauge, mano laime! (*Verkia*)

Vasilkovas. Na ko gi tu verki?

Lidija. Iš laimės.

Vasilkovas. Aš turiu verkti. Aš ieškojau tavyje

tik gražios išorės ir radau gerą, jausmingą širdį. Pamilk mane, aš esu to vertas.

Lidija. Aš tave ir taip myliu, mano laukinuke.

Vasilkovas. Taip, aš laukinis; bet aš esu švelnių jausmų ir išlavinto skonio žmogus. Duok man savo žavią ranką. (*Ima Lidijos ranką*) Kokia graži tavo ranka! Gaila, kad aš ne menininkas.

Lidija. Mano ranka! Aš neturiu nieko sava, viskas tavo, viskas tavo. (*Glaudžiasi prie jo krūtinės*)

Vasilkovas (*bučiuodamas Lidijos ranką*). Duok man abi!

Lidija slepia kišenėn sąskaitas

Ką tu ten slepi?

Lidija. Ak, būk geras, neklausk manęs! Mano drauguži, prašau tave, neklausk.

Vasilkovas. Kam tu taip prašai? Jeigu turi paslaptį, tai turėk ją sau, aš nesu svetimų paslaptčių mėgėjas.

Lidija. Argi aš galiu turėti paslaptį? Argi mes ne viena siela? Štai mano paslaptis: šitoje kišenėje krautuvių sąskaitos, pagal kurias mamai turi apmokėti už mano kraitį. Jai dabar sunku, tėvas pinigų nesiučia, jis ten kažką plačiai užsimojo. Norėjau už ją sumokėti iš savo pinigų, bet nežinau, ar užteks man jų šiuo metu. Matai, kokie niekai.

Vasilkovas. Parodyk man šitas sąskaitas!

Lidija (*atiduoda sąskaitas*). Še! Kam jos tau, nesuprantu.

Vasilkovas. Štai kam: už tą laimę, kurią tu man neseniai suteikei, aš sumokėsiu už tavo kraitį. Juk aš galėjau vesti neturtingą, vis tiek reikėtų sudaryti kraitį mano sąskaita. O dar nežinia, ar mylėtų ji mane, o tu myli.

Lidija. Ne, ne! Aš irgi turiu kuo nors atlyginti motinai už tai, kad ji manimi pasirūpino.

Vasilkovas. Laikyk savo pinigų, vaikelį, sau. Vasilijau!

Įeina Vasilijus

Paduok iš kabineto, nuo stalo, skaitytuvus.

Vasilijus atneša skaitytuvus ir išeina. Įeina Nadežda Antonovna. Vasilkovas sėdasi prie stalo ir žiūrinėja sąskaitas

XII SCENA

Vasilkovas, Lidiја ir Nadežda Antonovna

Lidiја (Nadeždai Antonovnai tyliai). Jis viską apmokės. *(Gula ant sofos ir paima knygą. Garsiai)* Maman, netrukdykime jam, jis užimtas. *(Nadeždai Antonovnai, kuri atsisėda Lidiјos galvūgaly, — tyliai)* Jis mano rankose.

Vasilkovas (tikrindamas skaitytuvais). Lidiја, štai sąskaita už apmušalus ir drapiruotes, kurios nieko bendra su kraičiu neturi.

Lidiја. Ak, drauguži, visa tai reikėjo atnaujinti mūsų vestuvėms, pas mus tiek daug žmonių ėmė rinktis. Nebūtų buvę mano vestuvių, mes nebūtume darę tokių išlaidų.

Nadežda Antonovna. Dar visą žiemą galima buvo be to apsieiti.

Vasilkovas. Na, gerai, gerai. *(Skaičiuoja)*

Lidiја (Nadeždai Antonovnai tyliai). Aš jums sakau, kad jis už viską, už viską sumokės.

Įeina kambarinė, labai madingai apsirengusi, ir paduoda Lidiјai sąskaitą; šioji rodo ranką į vyrą. Kambarinė paduoda sąskaitą Vasilkovui; tasai, ją peržvelgęs, linguoja galva, žiūrėdamas į žmoną, ir toliau ima taukšėti skaitytuvais. Kambarinė vėl paduoda sąskaitą Lidiјai, kuri sąskaitą paima ir nerūpestingai meta ant stalo. Kambarinė išeina. Įeina Andriejus su dviem sąskaitom — pasikartoja ta pati istorija. Andriejus išeina. Įeina Vasilijus su kokia dešimčia sąskaitų ir paduoda jas Vasilkovui

Vasilijus. Štai jų kiek, pone! Kiek prancūzų ten laukia!

Vasilkovas. Paduok poniai!

Vasilijus paduoda, Lidiја meta jas ant grindų

Vasilijus (*rinkdamas sąskaitas*). Kam gi mėtyti! Sąskaita — juk tai dokumentas, pagal ją mokami pinigai.

Lidiја. Lauk iš čia! Aš negaliu į tave žiūrėti!

Vasilijus išlygina kiekvieną sąskaitą, deda jas tvarkingai ant stalo ir išeina

Vasilkovas (*atsistoja ir vaikšto po kambarį*). Baigiau. Čia 32 547 rubliai 98 kapeikos. Ši suma gana stambi, bet iš anksto daviau žodį ir todėl turiu apmokėti. Aš šiandien pasiskolinsiu, kiek bus reikalinga; bet tai mes turėsime ilgam laikui gerokai susiaurinti mūsų išlaidas. Kitoje gatvės pusėje, priešais, yra vieno aukšto namukas su trimis langais į gatvę. Aš jį apžiūrėjau, jis mums kaip tik tiks. Reikia atleisti tarnus: aš sau paliksiu Vasilijų, o tu vieną kambarinę pigesnę, — virėją reikia atleisti, pasisamdysiu virėją moterį. Arklių nebelaikysim.

Lidiја (*juokiasi*). Kaipgi mes be arklių liksime? Juk arkliai tam ir yra, kad jais važinėty. Argi jūs to nežinote? Kuo gi mes važiuosime? Aerostatu juk dar nieks nevažinėja. Cha, cha, cha!

Vasilkovas. Kai sausa — pėsti, o purvas — vežiku.

Lidiја. Štai kokia jūsų meilė!

Vasilkovas. Aš todėl ir nenoriu visiškai nusi gyventi, kad tave myliu.

Lidiја. Eikite greičiau! Commis laukia, jie žmonės padorūs. Taip nemandagu! Jiems reikia sumokėti.

Vasilkovas. Mokėkite jūs, juk turite savo pinigų.

Lidiја. Aš nemokėsiu.

Vasilkovas. Jus teismas privers.

Lidija. Bet aš neturiu kuo mokėti! Dieve mano! (*Uždengia veidą rankomis*)

Nadežda Antonovna (*karštai*). Už ką jūs kaninate mus? Mes esame vertos ko nors geresnio. Mes apsirikome, — jūs neturtingas, bet mes gi ir stengiamės ištaisyti šitą klaidą. Žinoma, jūs esate toks nejautrus, jog vargu ar jūs suprasite mūsų sielos švelnumą, bet štai jums pavyzdys: tai mano vyras. Jis užėmė aukštą ir labai atsakingą vietą; jis pro savo rankas praleisdavo labai daug pinigų — ir, ar jūs žinote, jis taip mylėjo mane ir mano dukterį, jog, kai būdavo reikalinga kokia nors labai didelė suma mūsų šeimos orumui išlaikyti, arba tiesiog net mūsų užgaidoms, jis... nežinojo skirtumo tarp savo ir išdo pinigų. Ar jūs suprantate, — jis pasiaukėjo šventam savosios šeimos meilės jausmui. Jis buvo patrauktas tieson ir turėjo palikti Maskvą.

Vasilkovas. Taip jam ir reikėjo.

Nadežda Antonovna. Jūs nemokate jo vertinti, įvertinkite nors mus! Jūs — neturtingas, mes jūs, vargšo, neapleisime; mes turim pažinčių. Mes ieškome ir būtinai rasime jums gerą tarnybą ir turtingą globėją. Jums lieka tik pasekti mano vyrą, pavyzdingą šeimos galvą. (*Prieina prie Vasilkovo, deda jam ranką ant peties ir kalba pakuštomis*) Jūs nesivaržykite!.. ar suprantate? (*Rodo į kišenę*) Tai jau mano reikalas, kad į jus žiūrėtų pro pirštus. Naudokitės visur, kur tik galima.

Vasilkovas. Toliau nuo mano galvos su savo patarimais! Joks skurdas, jokia gražuolė nepadarys mane vagim. Jeigu jūs man dar prasitarsite apie vogimą, aš su jumis pasielsiu be jokių ceremonijų. Lidija, liaukis verkusi! Aš užmokėsiu už tave, bet paskutinį kartą ir tokia sąlyga: rytoj pat kraustomės į tą namuką su trimis langais, — ten ir mamytei yra kambarys, — ir gyvensime kukliai. Mes ir svečių nekviessime. (*Žiūrinėja sąskaitas*)

Lidija (*glausdamasi prie motinos peties*). Reikia su juo sutikti. (*Tyliai*) Mes turėsime pinigų ir abi gy-

vensime turtingai. (*Garsiai vyrui*) Mano drauge, aš sutinku. Ne prieštarauti tau, bet dėkoti turiu. (*Tyliai motinai*) Apgausiu aš jį! (*Garsiai vyrui*) Mes nekviesime svečių.

Vasilkovas (*skaičiuodamas*). Aš žinau, kad tu protinga.

Lidija. Bet senis Kučiumovas, juk jis mūsų šeimos geradarys, beveik giminė.

Vasilkovas. Na, Kučiumovą galima.

Lidija nervingai spaudžia motinai ranką

Nadežda Antonovna (*tyliai*). Tu kažką sumanei?

Lidija (*tyliai*). Sumaniau. Niekas taip manęs nežemino kaip jis. Aš dabar ne moteris, aš angis! Ir skaudžiai jį įgelsiu.

Vasilkovas. Vis dėlto tu nemaža išeikvojai!

Lidija (*puola jam ant kaklo*). Na, atleisk man, širdede! mano džiaugsme! Aš beprotė, išpaikinta moteris; bet aš pasistengsiu pasitaisyti. Man tokios pamokos reikalingos, nesigailėk manęs!

Vasilkovas. Vadinas, taika?

Lidija. Taika, taika, ilgam, amžina taika!

Vasilkovas. Na ir puiku, mano miela! Bent dabar mes viens kitą pažįstame. Tu žinai, kad aš taupus, o aš žinau, kad tu išpaikinta, bet mane myli ir suteiksi man tokios laimės, apie kurią grubiam darbo žmogui negalima buvo nė svajoti ir kuri man yra brangi, labai brangi, mano Lidija, mano angele! (*Apkabina žmoną*)

KETVIRTAS VEIKSMAS

Gana kukli salė, kartu ir kabinetas; šonuose langai, galinėje sienoje, į dešinę nuo žiūrovų, durys į priėšakinį kambarį, kairėje į vidurinius kambarius; tarp durų koklių krosnis; baldai paprasti: rašomasis stalas, senas fortepijonas

I SCENA

Vasilkovas sėdi prie stalo ir rankioja popierius, Vasilijus stovi už kėdės

Vasilkovas. Na ką, Vasilijau Ivaničiau, ponias, rodos, pradeda priprasti ir prie naujo buto, ir prie tavęs?

Vasilijus. Dėl buto nežinau, pone, ką sakyti. Vis tyčiojas su mamyte prancūziškai. O dėl manęs — tai ką jau ten! Kaip dar aš gyvas!

Vasilkovas. Ką tu, kas gi tau!

Vasilijus. Et, Sava Genadičiau, gerbiamasis! Joms reikia, kad su štibletais, o aš negaliu. Koks gi aš kamardinas, kai esu jūsų tarnautojas, lyg ir padėjėjas! Argi ne tiesa, Sava Genadičiau, mes, gal būt, drauge vargome, abudu skendome upėje dėl mūsų reikalų?

Vasilkovas. Na taip, taip, žinoma. *(Pakyla nuo kėdės)*

Vasilijus. Na ir už vaisius vos nenugalabijo manęs!

Vasilkovas. Už kokius vaisius?

Vasilijus. Žinoma, mūsų būklėj... ir iš viso va kiek buvo. *(Rodo ant piršto)*

Vasilkovas. Ko?

Vasilijus. Ridikėlio... iš viso gi va kiek buvo. Sėdėjau prieškambarį, baigiau valgyti.

Vasilkovas. Na jau tu, Vasilijau Ivaničiaus...

Vasilijus. Kad nebegalima, pone, Sava Genadičiaus! Mes darbo žmonės, taip jau išauklėti. Bet man ji už viską brangesnė.

Vasilkovas. Tai klausyk, Vasilijau Ivaničiaus! Be mano žinios nieko, išskyrus Kučiumovą, neišileisk! (*Išeina*)

Vasilijus. Jau būkite ramūs! (*Abu išeina*)

Ieina Lidi ja

II SCENA

Lidi ja viena

Lidi ja. Ko taip ilgai neatvažiuoja tas šlykštus senpalaikis! Štai jau trys dienos kaip aš kankinuos šioje šuns būdoje, man baisu prieiti prie lango. Dabar, tur būt, tyčia visi važinėja pro šalį, kad pamatytų mane lange. Glumovas, gal būt, ir eilėraštį jau parašė. Seneliuk, Kučiumėli, mielasis! Išvaduok mane iš kalėjimo! Persikeltume mes su mamana į senąją butą ir imtume gyventi geriau negu pirma. Nors muzika išblaškytume nuobodulį! Valso garsai — tikra paguoda. Kaip nekalbėk, o Strausas ir Gunglis — geriausi moters širdies žinovai. (*Bando fortepijoną*) Koks šlamštas! Tai jis tyčia įsigijo, kad mane pažemintų. Palūkėk gi, mano drauge, aš tave paguosiu. (*Klausosi, girdi vežimo garsą*) Pasižiūrėčiau, bet gėda kilniai damai prieiti prie pakrypusio lango! Ar tik ne Kučiumovas? Jis visada antrą valandą atvyksta. Jis, jis! Eina į prieangį, girdžiu jo eigastį. Na, kas gi toliau?

*Už scenos girdėti Kučiumovo balsas: „Ar namie po-
nia?“ Vasilijaus balsas: „Prašau. Savo kambarį!“ Ieina
Kučiumovas*

III SCENA

Lidija ir Kučiumovas

Lidija. Pagaliau gi, o dar tētušis. (*Kučiumovas, bučiuodamas Lidijos ranką, piktai apžiūrinėja kambarį*) Kas čia? Kas čia? Kurgi jūs patekote? Kas per įrengimas! Tai kažkokie užėigos namai. Bet aš jus klausiu, ką visa tai reiškia? Mano angele, nepykite ant manęs, kad aš taip šiurkščiai jus klausiu! Tokiuose kambariuose negalima kitaip kalbėti, kaip tik šiurkščiai. Kaip tai įvyko? Kas jus privertė taip save pažeminti? Jūs darote gėdą Čeboksarovų šeimai!

Lidija. Jūs man neprikaišiotkite, bet geriau pasi-gailėkite!

Kučiumovas. Jūsų gailėtis negalima, malonioji ponia. Jūs žeminate savo giminę. Ką gi pasakytų jūsų vargšas tėvas, jeigu jis sužinotų apie jūsų pažeminimą!

Lidija. Kas gi man daryti?

Kučiumovas. Bėgti, malonioji ponia, bėgti ir neatsigręžti.

Lidija. Kur? Maman nieko neturi. Jis apmokėjo visas mūsų skolas.

Kučiumovas. Jo tiesioginė pareiga. Už tokį lobį, už tą laimę, kurią jūs suteikėte tokiam vėpliui, jis turi tenkinti visus jūsų norus.

Lidija. Matyt, jis visiškai mūsų nebrangina.

Kučiumovas. Jei nebrangina, juo geriau. Jūs turite žinoti savo vertę. Persikelkite su mamana į senąjį butą, čia nieko bloga; o gyventi vištidėje tiesiog gėda.

Lidija. Bet, tėveliuk, iš ko gi mums gyventi! Maman nieko neturi, aš taip pat. Gauti paskolą nėra vilties.

Kučiumovas. Paskola! Kam gi jums paskola! Gėda, gėda! Reikėjo tiesiog į mane kreiptis. Jums gėda buvo mane prašyti pinigų, bet argi ne gėda fėjai gyventi tokioje lindynėje! Jūs — mūsų lengvasparnė fėja, jūs nebeprisitikite savo galia. Jums reikia tik padaryti vieną gestą, ir šita būda pavirs puikiais rūmais.

Lidija. Kokį gestą, tėtuši?

Ku č i u m o v a s. Jūs ir kaip fėja, ir kaip moteris turėtumėte tai geriau žinoti už mus, vyrus. Fėja ir moteris turi žinoti, kokie gestai reikalingi.

Lidija (*puldama jam ant kaklo*). Ar toks gestas, tėtuši?

Ku č i u m o v a s. Taip, taip, taip... (*Užmerkęs ak'is, sėdasi ant kėdės*) Tau kol kas keturių dešimčių tūkstančių užteks, bent pradžiai?

Lidija. Nežinau, tėtuši.

Ku č i u m o v a s. Dabar jums daug nereikia, jūs persikraustysite į senąjį butą, jis puikiai atremontuotas ir dar neužimtas. Tavo garderobas tiesiog žavus! Pradžiai keturių dešimčių tūkstančių jums bus per akis. Klausyk, jeigu tu neimsi, aš išmesiu juos iš karietos, tyčia klube pralošiu. Šiaip ar taip, aš šią sumą sunaikinsiu, jeigu tu jos nenori imti.

Lidija. Na, tai duok, tėtuši!

Ku č i u m o v a s (*griebia už kišenės*). Ak, dieve mano! Šitaip tik man vienam atsitinka. Tyčia padėjau ant stalo piniginę ir užmiršau. Atleisk man, vaikeli! (*Bučiuoja jos ranką*) Aš rytoj tau juos atvešiu įkurtuvėms. Tikiuosi, kad dar šiandien persikraustysite. Pas Einimą užsakysiu pyragą, iš Sazikovo nupirksiu kokių penkių svarų auksinę druskinę ir įdėsiu tenai pinigus. Gerai būtų visus tenai sudėti auksu jūsų laimei, bet vargu ar rasi tokią sumą. Vis dėlto sugraibysiu kokią šimtinę pusiau imperialų.

Lidija. Merci, merci, tėtuši! (*Glosto jo galvą*)

Ku č i u m o v a s. Palaima! tikra palaima! Kas yra pinigai? Turėčiau jų nors milijonus, bet jeigu nematyčiau tokių akių, nepatirčiau tokių mylavimų, aš vis tiek elgeta.

Irina Nadežda Antonovna

IV SCENA

Lidija, Kučiumovas ir Nadežda Antonovna

Lidija. Maman, Grigorijus Borisičius mums pataria persikelti į senąjį butą.

Kučiumovas. Savaimė suprantama. Negalima čia pasilikti, mano brangioji, negalima.

Nadežda Antonovna. Ak, Grigorijau Borisičiau, nė nekalbėkite! Kiek aš kenčiu! Net baisu! Jūs žinote, kaip aš gyvenau jauna būdama: dabar, kai tik prisimenu, tai mane ištinka širdies smūgiai. Aš su Lidi ja išvažiuočiau pas vyrą, bet jis rašo, kad nevažiuotume. Apie jūsų pinigų nė neužsimena.

Kučiumovas. Dar negavo. (*Skaičiuoja ant pirštų*) Antradienis, trečiadienis, ketvirtadienis, penktadienis... Jis gavo juos vakar vakare arba šiandien rytą.

Lidija. Maman, geriausiai būtų persikelti tuojau.

Nadežda Antonovna. Ak, Lidija, reikia pagalvoti. Man vis rodosi, kad tavo vyras tik apsimeta, kad jis labai turtingas.

Lidija. Ar jis turtingas, ar ne, bet jis mus pažemino, ir tarp mūsų viskas baigta. Grigorijus Borisčius daug mums padarė ir nenori, kad aš gyvenčiau su vyru. Mes būsime gerai aprūpintos, tėtušis man prižadėjo.

Nadežda Antonovna. Tėtušis! Kur tu taip išmokai? Ak, Lidija, kaip tu kalbi! Tai tiesiog nepakenčiama, neįmanoma. Ar lengva motinai girdėti šitaip tave kalbant?

Lidija. Sakykite! Gėda? Aš nusprendžiau dabar gėdą vadinti tik neturtą, visa kita man ne gėda. Maman, mes abi esame moterys, mes neturime lėšų netgi padoriai gyventi; o jūs norite gyventi ištaigingai, kaipgi jūs galite iš manęs reikalauti gėdos jausmo! Ne, jūs nenoromis turėsite į kai ką žiūrėti pro pirštus. Toks jau likimas visų motinų, kurios savo vaikus auklėja prabangoje ir palieka juos be pinigų.

Kučiumovas. Benissimo!¹ Aš nieku būdu negalėjau tikėti, kad tokia jauna moteris turėtų tiek praktiškos išminties.

Lidija. Maman, tėtušis mūsų įkurtuvėms žada keturiasdešimt tūkstančių.

Nadežda Antonovna (*džiaugsmingai*). Argi?

¹ Labai puiku! (*ital.*)

(*Kučiumovui*) Jūs labai, labai geras žmogus. Vis dėlto reikia pagalvoti.

Lidija. Kam galvoti? Čia pažeminimas, ten — laimė.

Nadežda Antonovna. Eime į mano kambarį, ten nuodugniai apsvarstysime reikalą. Svarbiausia, kad nenukentėtų mūsų padorumas.

Lidija (*motinai*). Čia jau galite man pasitikėti.

Kučiumovas. Aš jau ne vaikezas, moku naudotis laime tylomis, daug neplepu.

Už scenos girdėti Vasilijaus balsas: „Uždrausta priimti.“ Glumovo balsas: „Kam meluoti!“

Kučiumovas, Lidija, Nadežda Antonovna išeina. Kučiumovo skrybėlė lieka ant stalo. Įeina Glumovas ir Vasilijus

V SCENA

Glumovas ir Vasilijus

Glumovas. Ką tu, balvone, prasimanai! Uždrausta mane įsileisti! Negali būti!

Vasilijus. Aš visai ne balvonas, ant balvonų kykus siuva. O jeigu įsakyta neleisti, tai vėlgi ne mano kaltė.

Glumovas. Kas gi įsakė neleisti, ponas ar ponia?

Vasilijus. Ar tai jums ne vis tiek! Kas bebūtų įsakęs, bet neleisiu, ir tiek. O jeigu norite žinoti, tai štai jums: ir ponas neleido, ir ponia, ir jūsų visai matyti nenori.

Glumovas. Tu baisiai kvailas, tiesiog istoriškai; bet vis dėlto tu gali žinoti priežastį, kodėl įsakyta manęs neįsileisti. Gal žinai? O gal girdėjai, mielas drauge, nors savo asiliškos ausies galeliu? Tai pasakyk, sidabro rublis — nemaži pinigai.

Vasilijus. Nuolankiai dėkoju. Prašau. (*Ima rublį ir slepia kišenėje*) O ką aš jums galiu pasakyti? Žinoma, reikalai, aplinkybės. Jūs ateisite, antras, trečias; viena taurelė degtinės, antra, penkta, dešimta, nagi iš-

laidos. O mūsų reikalai, sako ponas, labai skysti. Ir jūs patys tik pagalvokite! Maitink, jei patinka, dykaduonius, o naudos iš jų jokios, ir vis iš savo kišenės. Šit kad nors būtų pažintis su gerais, lemtais žmonėmis, o čia — kokie gi čia žmonės?

Glumovas. Na, užteks! Duok skiautelę popieriaus ir nešdinkis! Aš parašysiu ponui raštelį ir išeisiu.

Vasilijus. Štai popierius ant stalo! Tiktai jūs gero be reikalo nedraskykite! O aš, ką gi, išeisiu. *(Išeina)*

Glumovas *(ima popierių ir plunksną)*. Ką gi čia jam dabar parašius? *(Pastebi skrybėlę)* Kieno gi čia skrybėlė? *(Ima ją į rankas)* Tė, tė, tė! Juk tai Kučiumovo. Vadinasi, kunigaikštėlis čia. Labai puiku. Vasilkovas jau bus gavęs laišką. Teliatėvas taip pat; suvažiuos visi drauge. Tai bus scena! Parašysiu ką nors, kad manęs neįtartų. *(Rašo ir skaito)* „Mielas drauge, aš užėjau pasitarti su tavim vienu reikalu. Gaila, kad neradau. Ryt užeisiu anksčiau. Tavo Glumovas.“ Parašyta stambiomis raidėmis, padėsiu vidury stalo, kad jis iš karto pastebėtų.

Teliatėvo balsas: „Na, o aš vis dėlto įeisiu.“

Įeina Teliatėvas ir Vasilijus

VI SCENA

Glumovas, Teliatėvas ir Vasilijus

Teliatėvas *(Glumovui)*. Ar tu buvai pas Lidiją Jurjevną?

Glumovas. Ne, kam man ji? Aš buvau užėjęs pas Savą, bet neradau, palikau jam raštelį. Lik sveikas! Jeigu tu nori matyti Vasilkovą, tai eik į biržą, jis ten ištisą dieną praleidžia.

Teliatėvas. Juo geriau.

Glumovas. Jis, rodos, susidomėjo nauja pramonės šaka — šilku makleriuoja.

Teliatėvas. Puikus verslas.

Glumovas. Kai laiminga diena pasitaiko, apie penkis rublius uždirba.

Vasilijus. Na, maloningas pone, kad jau ne tiesa, tai ne tiesa.

Glumovas. Ar pameni, kiek pas mus provincialų atvykdavo? Atrodo, aukso kalnus turi, taip įsismagina. O žiūrėk, paūžia kokias šešias savaites, tai arba į rekrutus prašosi, arba jį etapu namo išsiunčia, arba atvažiuoja tėvas ir kai griebs traktieriuje už plaukų, tai ir tempia jį iki pat namų kokius keturis šimtus varstų. (Žiūri į laikrodį) Bet man jau laikas. Kaip aš užsiplepėjau. (Skubiai išeina)

Teliatėvas (sėdasi prie stalo, laikydamas savo skrybėlę kairėje rankoje). Na, kaipgi, Vasilijau Ivaničiau, ar tikrai liepė neįsileisti?

Vasilijus. O kaipgi, gerbiamasis pone?

Teliatėvas. Bet jūs, Vasilijau Ivaničiau, gal būt, šiaipsau, tik prasimanėt?

Vasilijus. Ne, tikrai, tikrai. Ką jūs? Kaip aš galėčiau išdrįsti!

Teliatėvas. Ir jums, Vasilijau Ivaničiau, manęs negaila?

Vasilijus. Kaipgi negaila, gerbiamasis pone. Žinoma, jūs ne kaip kiti.

Teliatėvas. Ar geresnis?

Vasilijus. Negalima nė lyginti.

Teliatėvas. Sėskitės, Vasilijau Ivaničiau!

Vasilijus Ivaničius atsisėda ir atsiremia rankomis į kelius

Pasikalbėkime.

Vasilijus. Jūs manote, negaliu?

Teliatėvas. Aš nieko nemanau. Jūs, girdėjau, esate buvę Londone, o Maroke ar nebuvote?

Vasilijus. Tokių kraštų, gerbiamasis pone, aš nesu nė girdėjęs. Morokas¹ ir yra Morokas, kam jis mums? Mūsuose, deja, šito gero pakankamai, žiūrėkims kas ir apdums akis. O ar žino jie tenai, kas yra šaltis ir alkis, tai sunku pasakyti.

¹ Morok rusiškai reiškia mulkinimą. (Vert.)

Teliatėvas. Apie alkį nieko negaliu pasakyti, o šalčio nebūna todėl, kad ten labai karšta.

Vasilijus. Na ir tegu jie dvesia nuo alkio ar nuo karščio, o mums svarbiausia vilties nepamesti.

Teliatėvas. Kuo gi viltis, Vasilijau Ivaničiau?

Vasilijus. Kad būtų vis geriau ir geriau. Ir mes esame visko patyrę — ir basi esame buvę, ir nuogi. Žinoma, tokia jau tvarka nuo amžių; o dievas iš aukštybių visko siunčia.

Teliatėvas. Vasilijau Ivaničiau, kam čia per daug į filosofiją gilintis?

Vasilijus. Aš ir apie ką nors kita galiu.

Teliatėvas. Lik sveikas, Vasilijau Ivaničiau. *(Nejučiomis ima dešine ranka nuo stalo Kučiumovo skrybėlę ir bando užsidėti abi)* Kas gi čia, Vasilijau Ivaničiau?

Vasilijus. Apsirikti, gerbiamasis pone, gali kiekvienas.

Teliatėvas. Koks gi čia apsirikimas, Vasilijau Ivaničiau?

Vasilijus. Atsitinka, kad ir svetimą išsineša.

Teliatėvas. Jūs, Vasilijau Ivaničiau, jau per daug meluojate ir nė galų nepaslepiate.

Vasilijus. O štai kas, gerbiamasis pone: patikrinkite abi, kuri tiks, ta ir jūsų.

Teliatėvas. Taip, Vasilijau Ivaničiau, protingos kalbos malonu ir klausytis. *(Užsideda iš pradžių savo)* Tai mano. O šita kieno gi? Juk šita kunigaikštėlio. Vadinasi, jisai čia?

Vasilijus *(paslaptینگai)*. Čia.

Teliatėvas. Kurgi jis?

Vasilijus patylom, rimtu gestu rodo į vidujinių kambarių duris

Kodėl gi jam galima, o man negalima?

Vasilijus. Todėl, kad giminė.

Teliatėvas. Gi toks giminė kaip ir jūs, Vasilijau Ivaničiau. Jau man atleiskite, aš pasiliksiu, o jūs eikite į prieškambarį.

Vasilijus. Tiesa, ponas šiuo metu niekad nebūna namuose, o jeigu kartais...

Teliatėvas. Na, užteks, Vasilijau Ivaničiau! Mandagumas už mandagumą; o jei ne, tai aš jums pasakysiu: „Eik lauk!“

Vasilijus. Galite, gerbiamasis pone, jūs viską galite. (*Išeina*)

VII SCENA

Teliatėvas vienas

Teliatine, nebūkit lengvamanis,
Pasaulyje stebuklų dar yra;
Kunigaikštėlis mulkint jus sumanė
Pas Vasilkovą, kai išmuš antra.

Teliatėvas (*išima iš kišenės laišką ir skaito*). Taip ir yra, jau apgavo. Jis giminė, o manęs negalima išileisti. Kas gi man daryti? Taip sau nusileisti kažkaip nesmagu, kažkaip net širdį maudžia. Palauksiu jų, pažiūrėsiu, kaip jinai išlydės jį. Tai bent nustebs, tai išsižios, kai atsistosis prieš juos kaip statua gentilissima¹. O Komandoro statula, — man vienas vokietis tiek dievažijosi, jog net apsverkė, — ne kas kita, kaip sąžinė. Baisi bus jų padėtis. O gal geriau būtų man pačiam užieiti pas juos, nors, žinoma, tai nelabai mandagu... Kur jie pasislėpė? (*Prieina prie durų ir klausosi*) Nieko nėra. Pralįsiu toliau. (*Atidaro atsargiai duris, nueina ir taip pat atsargiai uždaro*)

Jėina Vasilkovas ir Vasilijus

VIII SCENA

Vasilkovas ir Vasilijus

Vasilkovas (*paskubom*). Ar buvo kas nors man nesant?

¹ Tauriausioji statula (*ital.*).

Vasilijus. Ponas Glumovas. Štai ir raštelį paliko.

Vasilkovas (*griežtai*). O dar kas?

Vasilijus. Ponas Kučiumovas... a...

Vasilkovas. Na, gerai, eik!

Vasilijus išeina

Kučiumovas toks senas, jog ir įtarti negalima, mano žmona — moteris su skoniu. (*Sustoja prie stalo susimąstęs ir mato Glumovo raštelį. Išsiima iš kišenės laišką, lygina su Glumovo rašteliu*) Visiškai nepanašu, o aš maniau, kad jis. (*Skaito laišką*)

Nebijo vyras iš namų išvykti
Kasryt į biržą reikalų atlikti
Ir tiki, kad žmona, rankas sudėjus,
Vien liūdi, laukia atsidėjus.
Vargšelis vyras!

Palikdams vyras žmoną dyką,
Pamiršta svarbų sau dalyką:
Jis užimtas, o ji panuobodžiauja,
Žiūrėk, ir paima tave į saują.

Vargšelis vyras!

„Būtinai antrą valandą būk namie ir tu suprasi, ką reiškia šitie žodžiai.“

Trumpa tyla

Kas čia, patyčios ar nelaimė? Jei pokštas, tai kvaila ir nedovanotina tyčiotis iš žmogaus, kurio širdies nepažįsti. Jeigu tai nelaimė, tai kodėl ji ateina taip greitai ir netikėtai. Jeigu aš pažinčiau savo žmoną, aš nedvejočiau. Kaip myli, kaip jaučia paprasta mergaitė arba moteris, aš žinau, o kaip jaučia aukštosios visuomenės dama — nežinau. Aš jos širdies nematau: aš jai svetimas, ir ji man svetima. Jai nereikia širdies, jai reikia žodžių. O aš neturiu žodžių. O, prakeikti žodžiai! Kaip lengvai mes pasisaviname svetimus žodžius ir kaip sunkiai pasisaviname svetimą protą. Dabar visi kalba kaip anglų parlamente, o galvoja vis dar kaip ir Askoldo laikais... O dirba... Ir ką jie čia dirbs? Nieko jie nedirba. Bet ką gi vis dėlto šis laiškas reiškia? Eisiu, parodysiu jį Lidijai. Bet jeigu, jeigu... dieve! Kas man

tada daryti, kas man daryti? Kaip elgtis? Ne, ne, gėda tokiam žygiui ruoštis, gėda vaidinti tokį vaidmenį! Kaip patars man kvaila provinciališka širdis, taip ir padarysiu. *(Atidaro dėžę su pistoletais, apžiūri juos, vėl padeda į vietą; dėžė lieka atdara. Eina prie durų; priešais pasirodo Teliatėvas, kuris pamažu traukiasi atbulas)*

IX SCENA

Vasilkovas ir Teliatėvas

Vasilkovas. Teliatėvai, taip draugai nedaro.

Teliatėvas. A, sveikas. *(Tyliai)* Pabūk, lukterk, jie tuojau išeis.

Vasilkovas. Atsakinėk į mano klausimus, arba aš tave vietoj nudėsiu.

Teliatėvas. Tyliau tu; aš tau sakau! *(Klausosi)* Na, ko reikia? Klausk!

Vasilkovas. Tu atvykai pas mano žmoną?

Teliatėvas. Taip.

Vasilkovas. Ko?

Teliatėvas. Maloniai praleisti laiko, pameilikauti. Koks keistas klausimas!

Vasilkovas. O kodėl gi tu važinėji pas mano žmoną, o ne pas kitas?

Teliatėvas. Todėl, kad aš turiu gerą skonį.

Vasilkovas. Mes dvikova viską išspręsimė.

Teliatėvas. Na, gerai, gerai! Tik tu netriukšmauk. Girdžiu kažkieno balsą.

Vasilkovas. Kieno balsas bebūtų, jis man nesu trukdys.

Teliatėvas. Tu iš proto išėjai, Sava. Atsipeikėk, išgerk šalto vandens.

Vasilkovas. Ne, Teliatėvai, aš žmogus ramus, geras; tačiau būna gyvenime tokių akimirkų... Ak, aš tau negaliu apsakyti, kas dedasi mano krūtinėje... Matai, aš verkiu... Štai pistoletai! Imk, katras patinka.

Teliatėvas. Jeigu tu nori padovanoti, tai duok abu, kam juos išskirti, o jei nori dvikovas, tai kam

skubėtil! Keistas žmogus! Pas mane šiandien geri pietūs. Po sočių pietų man visada sunku gyventi; tada, prašau, galime ir kautis.

Vasilkovas. Ne, ne, tuoju, čia pat, šioje vietoje, be liudininkų.

Teliatėvas. Na, juk aš esu irgi kietas žmogus, aš čia nenoriu, sakau tau griežtai. Kas čia per vieta? Kiekvieną darbą, Sava, reikia atlikti tvarkingai. Beje! Palauk! Visų pirma pasakyk tu man, kodėl persikrausčiau į tokį šlykštų butą?

Vasilkovas. Nėra lėšų geriau gyventi.

Teliatėvas. Tai imk iš manęs. (*Išima piniginę*) Kiek tau reikia? Na, tiek to, imk visus, aš Maskvoje ir be pinigų pragyvensiu.

Vasilkovas. Tu nori už šiuos pinigus pirkti mano nuolaidumą, nori pirkti mano žmoną? (*Ima pistoletą*)

Teliatėvas. Klausyk, mielas draugel! Geriau mane užmušk, tik neįžeidinėk! Aš gerbiu tave daugiau, negu tu manai ir negu esi vertas.

Vasilkovas. Atleisk! Aš pamišėlis.

Teliatėvas. Aš siūlau tau pinigus tik dėl to, kad esu geraširdis arba, geriau pasakius, kad visi mes esame palaidūnai; turi pinigų — duok pirmam, kuris pasitaikė, kai nėra — skolink iš pirmo pasitaikiusio.

Vasilkovas. Na, gerai, duok pinigus! Kiek čia?

Teliatėvas. Suskaitysi vėliau. Apie penkis tūkstančius.

Vasilkovas. Reikia dabar suskaityti ir duoti tau raštelį.

Teliatėvas. Jau nuo šito, būk malonus, atleisk mane. Iš manęs visi ima raštelius, o aš iš nieko neimu; nors ir paimčiau, vis tiek pamesčiau.

Vasilkovas. Dėkui. Aš tau užmokėsiu geras palūkanas.

Teliatėvas. Šampanu, kitų palūkanų neimu.

Vasilkovas. O vis dėlto už tai, kad tu vilioji mano žmoną, turėsime kautis.

Teliatėvas. Neverta, tikėk man, neverta. Jei ji dorą moteris, iš mano pastangų nieko neišeis, o man

vis dėlto pramoga; jeigu ji nedora moteris, neverta dėl jos kautis.

Vasilkovas. Kas gi man tada daryti, šiuo pastaruoju atveju? (*Nevilties balsu*) Kas man daryti?

Teliatėvas. Pamesti ją, ir viskas.

Vasilkovas. Aš buvau toks laimingas, ji taip mokėjo veidmainiauti, įtikinti, kad myli mane! Tu tik pagalvok! Man, vargšui provincialui, tokiam nevikriam kavalieriui, tokios gražuolės meilė — juk tikras rojus! Ir staiga sužinojau, kad ji neištikima. Man patrūko širdis, palinko kojos, man nemielas gyvenimas; ji mane apgaudinėja.

Teliatėvas. Tai tu užmušk ją, o už ką gi mane?

Vasilkovas. Todėl, kad jūs ją ištvirkinote. Jos prigimtis labai gera; o šitame jūsų sukury mūsų moteris gali netekti visko, — ir garbės, ir sąžinės, ir bet kurio gėdos jausmo. O tu esi didžiausias ištvirtėlis. Ne, ne, imk pistoletą, kitaip aš tave nudobsiu kėde.

Teliatėvas. Na, tegu tave velniai! Tu man įgrisai. Galiu kautis! (*Prieina prie pistoletų ir klausosi ties durimis*) Štai kas: prieš pat mirtį pamėginkime pasislėpti už krosnies!

Vasilkovas. Ne, ne, kaukimės!

Teliatėvas (*ima ją už pečių*). Tyliau tu, tyliau, dėl dievo meilės! (*Prievarta nuveda ją už krosnies prielauko durų*)

Įeina Kučiumovas ir Lidiја

X SCENA

Vasilkovas, Teliatėvas, Kučiumovas ir Lidiја

Kučiumovas (*dainuoja*). In mia mano al fin tu sei.¹

Lidiја. Sudiev, tėtuši!

Kučiumovas (*dainuoja*). Bučiuok mane! Tavo bučiniai... Addio, mia carina!..²

¹ Pagaliau tu mano rankose (*ital.*).

² Lik sveika, brangioji (*ital.*).

Lidija. Na, gerai, tėtusi! (*Bučiuoja jį*)

Teliatėvas ir Vasilkovas pasirodo iš už krosnies

Ai! (*Pasitraukia į šalį*)

Kučiumovas (*grasydamas pirštu*). Na, na, na, ponai! Aš senos draugystės teisėmis. Honni soit qui mal y pense!¹

Vasilkovas (*rodo duris*). Lauk! Rytoj pas jus atvyks mano sekundantas.

Kučiumovas. Ne, ne! Nieku būdu, mano jaunuoli! Aš su jumis nesikausiu; mano gyvybė per daug brangi Maskvai, kad galėčiau priešpastatyti ją jūsiškei, gal būt, niekam vertai.

Vasilkovas. Tai aš jus užmušiu. (*Eina prie stalo*)

Kučiumovas. Ša! Jaunuoli, ša! Čia menki juokai, jaunuoli, menki juokai! (*Skubiai išeina*)

Įeina Nadežda Antonovna

XI SCENA

*Vasilkovas, Teliatėvas, Lidija ir
Nadežda Antonovna*

Nadežda Antonovna. Kas čia per triukšmas!

Vasilkovas. Atsiimkite iš manęs savo dukterį. Mes būsime atsiskaite. Aš gražinu ją jums tokią pat nedorėlę, kokią ir paėmiau iš jūsų; ji skundėsi, kad savo garsią pavardę pakeitė mano, beveik miesčioniška pavarde — todėl aš dabar turiu teisę nusiskusti, kad ji suteršė mano paprastą, bet gerą vardą. Ištekėdama už manęs, ji sakė, kad manęs nemylė; aš išgyvenau su ja tik savaitę, bet negaliu žiūrėti į ją be paniekos. Ji tekėjo už manęs nieko neturėdama, — aš užmokėjau už jos kraitį ir už jos garderobą; tebūnie tai jai atpildas už tai, kad aš savaitę naudojausi jos glamonėjimais, nors ir ne vienas.

¹ Gėda tam, kuris ką bloga apie tai pagalvos (*pranc.*).

Lidija. Cha, cha, cha! Kokia tragedija!

Nadežda Antonovna. Ką jūs! Ką jūs! Čia kažkoks nesusipratimas. Atsitinka, kad žmonės išsiskiria, bet visada ramiai, padoriai.

Vasilkovas (*Teliatevui*). Neapleisk manęs, mano drauge; man reikia šių pinigų sutvarkyti. Štai tavo pinigai, imk! Už tavo gerumą aš norėjau uždirbti tau didesnius nuošimčius. Imk! (*Atiduoda pinigų Teliatevui, tamsiai nerūpestingai deda juos į kišenę*)

Lidija įdėmiai žiūri į pinigus

Reikia šių pinigų sutvarkyti, parašyti mamytei... Aš nusišausiu. (*Nuleidžia galvą ant krūtinės*)

Teliatevas. Gana, gana! Sava, tu neišdykauk! Mano pažįstamam dvi žmonos pabėgo, tai ką gi, ar jam dukart reikėjo nusišauti? Sava, na pažvelk į manel Klausyk, aš žmogus praktiškas, aš tau daug gerų patarimų galiu duoti. Pirmiausia, tu nesugalvok nusišauti kambaryje, — tai nepriimta: žmonės šaudosi Petrovsko parke; antra, mes su tavim iš pradžių gerai papietausim, o tada pažiūrėsime.

Vasilkovas (*Nadeždai Antonovnai*). Atsiimkite greičiau savo dukterį iš manęs. Imkite jį greičiau!

Lidija. Greičiau, negu jūs manote. Mes pačios šiandien norėjome persikraustyti. Mes išsinuomojome mūsų senąją butą ir iš jo veidrodinių langų pasistengsime netgi nežiūrėti į šitą skurdžią lūšną ir jos pasigalėjimo vertą gyventoją. Jūs vaidinate komediją ir mes vaidiname komediją. Mes turime daugiau pinigų negu jūs; bet mes esame moterys, o moterys nemėgsta mokėti. Aš apsimesdavau, tik dėdavausi mylinti jus, apsimesdavau pasiūlykštėdama; bet man reikėjo, kad jūs apmokėtumėte mūsų skolas. Man tai pavyko; ir man to užtenka. Ar įvertinote jūs šitą mano gabumą apsimesti? Tokia gabi moteris nežus. Nusišaukite, jei norite, juo greičiau! Teliatevai, neatkalbinėkite jo. Tada aš būsiu laisva, ir aš jau kitą kartą neapsiriksiu, žinosiu, ką man pasirinkti: arba vyrą, arba... na, pats suprantate ką. Likite sveiki! Mano didžiausias noras —

jūsų daugiau nebematyti. (*Motinai*) Jūs pasakėte, kad atsiųstų ekipažą?

Nadežda Antonovna. Sakiau, jis paruoštas. (*Išeina, paskui ją Lidią*)

Vasilkovas. Baigta, dabar viskas man baigta.

Teliatėvas. Na, kurgi baigta? Gyvenant dar daug kas gali atsitikti.

Vasilkovas. Ne, jau baigta viskas. Jeigu aš būčiau blogas žmogus kaip ji, aš dabar graužčiau sau rankas, daužyčiau galvą į sieną; jeigu aš pats būčiau ją apgaudinėjęs, aš jai atleisčiau. Bet aš žmogus geras, aš jai tikėjau, o ji taip klasingai pasityčiojo iš mano gerumo. Iš ko nori tyčiokis: iš mano veido, iš mano pavardės, bet ne iš mano gerumo!.. Iš to, kad aš ją mylėjau, kad po kiekvieno jos mylavimo aš po valandą sėdėdavau kabinete ir verkdavau iš laimės! Bičiuli, įžeista ne mano savimyla, bet mano siela! Mano siela nužudyta, teliko nužudyti kūną. (*Verkia*)

Teliatėvas. Klausyk! Tu geriau nutilk! Nes ir aš imsiu verkti; gražiai atrodytų mano fizionomija, ką ir besakyti! Liaukis, Sava, liaukis! Patikėk man save nors kelioms valandoms! Mes drauge papietausim; kuo aš tave valgydinsiu, kuo girdysiu, tai mano reikalas.

Vasilkovas (*ima pistoletą ir deda į kišenę*). Mano bičiuli, kas gi ten? (*Pribėga prie lango*) Karieta! Jos išvyksta! (*Visiškai pritrenktas*) Vežk mano lavoną, kur nori, kol jis nekris kur nors po krūmu už užtvaros. (*Išeina*)

PENKTAS VEIKSMAS

Buduaras senajame Čeboksarovų bute, žiūrovų dešinėje durys į salę, priešais — didžiosios durys, kairėje veidrodinis langas

I SCENA

Lidija rytiniais drabužiais guli ant kušetės. Įeina Čeboksarova

Nadežda Antonovna. Ką, nebuvo?

Lidija. Dar ne.

Nadežda Antonovna. Aš visai netekau galvos. Ką mums daryti? Kučiumovas prieš savaitę vietoj to, ką žadėjo atvežti įkurtuvėms, man davė tik šešis šimtus trylika rublių, ir tai su tokia grimasa, taip vайpydamasis, lyg jis darytų dievai žino kokią malonę. Mums vėl prisirinko daugybė skolų. Neužmiršk, kad visi baldai nauji, anuos pardavė tavo nevidonas.

Lidija. Jis šiandien būtinai žadėjo atvežti. Gėda juo netikėti, kai jis tėvui padarė tokią paslaugą.

Nadežda Antonovna. Kažin, ar padarė? Aš vis dėlto abejoju. Štai šiandien gavau iš vyro laišką; jis rašo, kad jokių pinigų negavęs, kad jo dvaras parduotas, o jis pats dabar gyvena pas savo bičiulį. Jis rašo, kad iš parduoto dvaro, apmokėjęs skolas, jam lieka visiškai nežymi suma ir kad už ją jis su kažkokiu totoriumi ar baškiru nori įsteigti kumiso parduotuvę.

Lidija. Dabar aš suprantu. Ar žinote, kas pirko dvarą?

Nadežda Antonovna. Kas?

Lidija. Kučiumovas. Jisai žadėjo nupirkti ir padovanoti jį man.

Nadežda Antonovna. Vargu. Tavo tėvas rašo, kad per varžytynes didžiausią sumą pasiūlęs kažkoks Jermolajevas, Vasilkovo įgaliotinis. Ar tik ne jis? (*Rodo į langą*)

Lidija. Juokinga! Kur jam! Jūs pati matėt, kad jis skolino pinigus iš Teliatovo ir žadėjo dideles palūkanas; o didelės palūkanas duoda tik bėdoje. Bet jis ir perdaug kvailas tokiam žygiui. Mums daug geriau bus jo visiškai neprisiminti.

Nadežda Antonovna. Na, žinoma.

Lidija. Tekėdama už jo aš tik nešlovę užsitraukiau. Man reikia, kad bet koks jo prisiminimas visiškai išdiltų mano sąmonėj. Aš mesčiau jam į akis visas jo dovanas, jeigu jos nebūtų tokios brangios. Aš liečiau jas visas perdirbti, kad jų forma pasikeistų.

Nadežda Antonovna. Eisiu paklausti, ar atveš puskarietę. Aš išigudrinau pasiskolinti iš vienos karietų dirbtuvės ir liečiau padaryti herbų. Arklius imsime iš vežikų, negi galima be savo puskarietės. Vežikų ekipažas visada krinta į akis. (*Išeina*)

Lidija. Taip, prityrimas — didelis dalykas. Aš vis dar labai pasitikiu visiems. O pasitikėdama gali padaryti nepataisomą klaidą.

Įeina Andriejus

Andriejus. Ponas Kučiumovas.

Lidija. Prašyk!

Andriejus išeina. Įeina Kučiumovas

II SCENA

Lidija ir Kučiumovas

Kučiumovas (*klaupdamasis ir bučiuodamas Lidijai rankas*). Il segreto per esser felice.¹

Lidija. Išdykėlis! Sėskite, man reikia su jumis pasikalbėti.

Kučiumovas. Koksai abejingumas! Kas per tonas, mano vaikelį?

¹ Paslaptis būti laimingam (*ital.*).

Lidija. Et! Užteks! Gana juokų! Klausykite! Jūs mane privertėt persikelti iš vyro buto; mes grimztame į skolas: man gėda priminti jums apie pinigus, lyg aš būčiau jūsų išlaikytinė, jūs patys užsikorėt su tais pinigais.

Kučiumovas (*sėdasi*). Jūs turite arba mane užmušti, arba atleisti man už mano išsiblaškymą. Tik ką suskaitęs ėmiau dėlioti pinigus į piniginę, norėjau juos pasiimti, staiga įėjo žmona, ir aš ėmečiau piniginę į stalčių ir užrakinau. Užsiplepėjau su žmona, taip ir užmiršau. Aš jums per pusvalandį atvešiu pinigus.

Lidija. O kas nupirko tėvo dvarą?

Kučiumovas. Žinoma, aš.

Lidija. Tėvas rašo, kad nupirko Vasilkovo įgalio-tinis.

Kučiumovas. Kitaip ir būti negali, aš parašiau įgaliojimą Vasilkovui, vienam pažįstamam pirkliui. Aš krikštijau jo sūnų. Jis įstatymų nežino ir perįgaliojo savo vardu kitą. Kokį jis man juokingą laišką atsiuntė! Aš jums atvešiu jį per dešimtį minučių. (*Atsistoja ir apžiūrinėja kambarį. Dainuoja*) Io son rico, tu sei bella!¹ Malonu, labai puiku. Koks jūsų skonis! Čia reikia žalumynų. Aš atsiųsiu didelę palmę ir tropiškų augmenų. Čia po palme bus mūsų intymiškų pasikalbėjimų vieta. Aš dar šiandien atsiųsiu. (*Sėdasi prie Lidijos*)

Lidija (*atsitraukdama*). Na štai, kai jūs atvešite mums pinigus, aš jus vėl vadinsiu tėtušiu ir, gal būt, pamilsiu.

Kučiumovas (*dainuoja*). Io son rico, tu sei bella! Kadangi dėl mano sąžiningumo abejoti netenka, tai savo meilės jums nėra reikalo atidėlioti, mano nuostabioji.

Lidija. Jūs manote? Aš šiandien blogai nusiteikusi, man ne meilė galvoj. Aš jau kurį laiką tik ir girdžiu apie turtus; vyras turi aukso kasyklas, jūs aukso kalnus, Teliatėvas vos ne milijonierius ir Glumovas, sako, staiga pralobo. Visi mano gerbėjai šlovina mano grožį,

¹ Aš turtingas, o tu žavi (*ital.*).

visi siūlosi apipilti mane auksu, bet nei mano vyras, nei mano gerbėjai nenori man neilgam paskolinti mažos mažos pinigų sumos smulkioms išlaidoms. Man nėra kaip pasirodyti žmonėms; aš važinėju kuiniais, vežikų ratais.

Kučiumovas. Tai baisul! Bet juk per pusvalandį viskas susitvarkys. Aš kaltas, prisipažįstu, aš vienas kaltas.

Lidija. Gyvenu be vyro, jūs pas mane važinėjate kasdien tą pačią valandą; ką kiti pagalvos, ką ims kalbėti?

Kučiumovas. Tema kalboms jau yra, todėl kalbų bus, nors jūs kažkaip griežtai laikytumėtės. Mano manymu, jeigu jau būti pasmerktam, tai kad jau būtų už ką; nekaltai kentėti baises dalykas, idol m^{io}¹. Juk aš jums sakau, kad per pusvalandį... na... gali ten kas nors atsitikti: privalomi įnašai; staiga paašškėja, kad kontoroje tiek pinigų nėra; na, po dienos, po kitos!.. blogiausiu atveju, po savaitės jūs turėsite viską, tiek, jog daugiau ir norėti negalima.

Lidija (atsistoja). Po savaitės? Per dešimtį minučių kad būtų viskas! Ar girdite, ką aš sakau! Jei ne, uždrausiu jus įleisti.

Kučiumovas. Dešimt minučių? Aš ne Merkuras, kad taip greit skraidyčiau. Mane gali reikalai sulaikyti.

Lidija. Niekas jūsų negali sulaikyti: pinigai jūsų stalčiuje, laiškai, tur būt, kitame. Iki pasimatymo.

Kučiumovas. Aš save apginsiu jūsų akyse; bet aš jums ilgai ilgai (*graso pirštu*) nedovanosiu tokio pasielgimo su manimi. (*Išėina*)

Lidija. Štai kada mano pasitikėjimas savimi pradedą svyruoti. Kažkoks šaltis mane purto. Ar apgaudinėja mane Kučiumovas, ar ne? (*Ryžtingai*) Apgauginėja. Jis dar netesėjo nė vieno savo pažado. Kas gi man belieka? Desperacija ir savižudybė, arba... taip pat savižudybė, tik lėta, kankinama...

Įeina Andriejus

¹ mano stabe (ital.).

Andriejus. Ponas Teliatėvas.
Lidija (*susimąsčiusi*). Kviesk!

Andriejus išeina. Įeina Teliatėvas

III SCENA

Lidija ir Teliatėvas

Lidija. Kodėl jūsų taip seniai nematyti? Kur dingote?

Teliatėvas. Žmogus, kuris neturi ką veikti, visada turi daug reikalų. Kodėl jūs tokia rimta? Ai, ai, ai! (*Idėm žiūri į ją*)

Lidija. Ką jūs? Kas jums yra?

Teliatėvas. Raukšlėlė, štai čia, kaktoj; mažytė mažytė, bet raukšlėlė.

Lidija (*išsigandusi*). Negali būti!

Teliatėvas. Pažiūrėkite į veidrodį! Ai, ai, ai! Jūsų metuose. Gėda!

Lidija (*prieš veidrodį*). Geriau nekalbėkite! Įgrišote.

Teliatėvas. Nereikia nieko galvoti, Lidija Jurėvna; venkite galvojimo kaip nežinia ko. Tesaugo jus dievas! Mūsų moterys tik dėl to ir išsaugo grožį, kad niekad nieko negalvoja.

Lidija. Ak, Ivanai Petrovičiaus, mano padėty nesunku pražilti. Kaip aš negalvosiu! Kas gi už mane galvos?

Teliatėvas. Tai ko gi jums trūksta? Jūsų padėtis labai solidi: jūs gyvenate viena, puikiausiame bute, visiškai laisva, jūs turtinga, ką ir aš pats iš jūsų esu girdėjęs, **gerbėjų turite daug, vyras jums nebeegzistuoja.**

Lidija (*džiaugsmingai*). Jis nusišovė?

Teliatėvas. Ne, apsigalvojo.

Lidija. Gaila. Ar galima jums patikėti paslaptį?

Teliatėvas. Labai galima.

Lidija. Ar jūs mokate jas saugoti?

Teliatėvas. Ne, nemoku. Užtat aš moku jas tuojau pat pamesti, tai daug geriau. Pasakykite man į vieną ausį, man tą pačią minutę išskris pro antrą; o po valandos, nors užmuškite, jokios paslapties neatsiminsiu.

Lidija. Mūsų reikalai labai blogi, mes tiesiog neturime iš ko gyventi.

Teliatėvas. Reta kurioje šeimoje nerasi tokios paslapties.

Lidija. Klausykite! Jūs esate tiesiog nepatenkinti. Aš išsikrausčiau iš vyro buto todėl... ne, man gėda.

Teliatėvas. Ak, ką jūs! Tęskite! Argi manęs gėda? Aš jau toks ypatingas žmogus, kad jokia moteris niekuomet manęs nesigėdijo.

Lidija. Na, tai ir man jūsų negėda. Aš išsikėliau iš vyro buto dėl to, kad pasitikėjau Kučiumovu; jisai man žadėjo paskolinti keturiasdešimt tūkstančių.

Teliatėvas. Ak, koks jis keistuolis! Bet kodėl gi ne aštuoniasdešimt.

Lidija. O jis gali ir aštuoniasdešimt?

Teliatėvas. Dargi! Jis ir du šimtus gali, tai yra žadėti, o duoti ką jau ten! Jo kišenėje retai kada ir dešimt rublių rasi.

Lidija. Jūs meluojate, jis išpirko tėvo dvarą, jis labai brangus; aš pati mačiau, kaip jis mano mamai davė šešis šimtus rublių.

Teliatėvas. Dėl dvaro aš nieko negaliu pasakyti; o iš kur jis gavo šešis šimtus rublių, tai aš žinau. Jis penkias dienas lakstė po Maskvą, ieškojo jų, nenoromis jam davė mėnesiui ir paėmė dviejų tūkstančių rublių vekselį. Aš maniau, kad jis ieško pinigų jūsų vyrui, kuriam jis jau seniai šią sumą klube pralošė ir nesumokėjo.

Lidija (*beviltiškai*). Jūs mane žudote!

Teliatėvas. Kuriuo būdu? Jis labai geras žmogus. Jūs nesijaudinkite. Mes visi jį mylime. Tik jis greit užmiršta. Jis iš tikrųjų anksčiau buvo labai turtingas, bet jis dažnai užmiršta, kad jau viskas išėikvota.

Bet jam ir užmiršti lengva: pas jį dabar ir pietūs, ir bali, ir vakarienės, ir puikiai ekipažai, tik visa tai jo žmonos ir viskas dar prie jos gyvos galvos giminaitėms atiduota. O jam pačiam pinigų duodama ne daugiau kaip dešimt rublių, klubui. Vardinėms ir šventėms jam duoda penkiasdešimt, o kai kada ir šimtą rublių. Na, štai tada ir pažiūrėkite į jį! Atvažiuoja į klubą, atsisėda gale stalo, čia jis tuoju ir truklių, ir šampano, ir austrių; o koks išlepintas! Visus tarnus nuo kojų nuvaro, kokie penki žmonės taip ir laksto apie jį. O jau kiek kliūna vargšams virėjams!

Lidija (*baldama*). Kas man daryti! Aš tiek įsiskelinau.

Teliatėvas. Yra ko nusiminti! Kas dabar neturi skolų!

Lidija. Teliatėvail Jūs turite milžiniškus turtus, pasigailėkite manęs! Neleiskite man žūti.

Teliatėvas nuleidžia galvą

Teliatėvai, padėkite išlaikyti mūsų šeimos orumą. Aš galiu jus pamilti. Jūs geras, mielas.

Teliatėvas dar žemiau nuleidžia galvą

Jean, aš žūnu. Išgelbėkite mane. Jeigu jūs man padėsite šitoj bėdoj, aš — jūsų. (*Deda jam abi rankas ant pečių ir priglaudžia galvą*)

Teliatėvas. Visa tai labai miela girdėti iš jūsų, ir aš būčiau visiškai laimingas; bet, Lidija Jurjevna, aš dabar pats sau nepriklausau.

Lidija (*žiūri į jį išplėtusi akis*). Kaip? Ar jūs vedate, o gal jau vedėte?

Teliatėvas. Nevedu ir nesu vedęs, bet, tur būt, ryt nuveš mane prie Voskresensko vartų.

Lidija. Kaip tat prie Voskresensko vartų?

Teliatėvas. Taip, atveš ir nuvados viršininkui dalyvaujant įleis.

Lidija. Negali būti. Kurgi jūsų pinigai? Aš žinau, kad jūs skolinote vyrui.

Teliatėvas. Na, tai kas iš to! Argi man svetimų gaila?

Lidija. O savų jūs neturite?

Teliatevas. Aš jau ir nepamenu, kada turėjau. Vakar aš sužinojau, kad esu skolingas apie tris šimtus tūkstančių. Viskas, ką jūs kada nors pas mane matėte, viskas svetima: arkliai, vežimai, butas, drabužiai. Pinigų už visa tai aš nemokėjau, už visa tai rašė man sąskaitas, po to vekselius, vėliau reikalavo per teismą, dar vėliau gavo vykdomuosius raštus. Iš procentininkų pinigų paimta aibės. Visi kreditoriai rytoj atvyks pas mane, bus nuostabus reginys. Baldai, kilimai, veidrožiai, paveikslai buvo paskolinti, ir dabar jau juos atsiėmė. Puskarietė ir arkliai Vachansko; drabužius siuvėjas vos prašvitus atsiims! Aš esu tikras, kad kreditoriai prisijuoks ligi soties. Aš pasitiksiu juos, žinoma, su chalatu, tai vienintelė mano nuosavybė; pasiūlysiu jiems po cigarą. Kokią dešimtį dar turiu. Pasižiūrės jie į mane ir į tuščias sienas ir pasakys: „Žmonėkis dabar, Ivanai Petrovičiaui, po platųjį pasaulį!“ Vienas dėl žmonos pyksta, šis, tur būt, palaikys apie porą mėnesių duobėje, kol nusibos mokėti maistpinigius. Na, o tada ir išleis, aš ir vėl laisvas, ir vėl bus kredito, nes aš geras žmogelis ir dar turiu gyvų vienuolika tetų ir bobių ir jų visų esu įpėdinis. Kiek aš vekselio blankų sunaudojau, jūs nepatikėsite. Jeigu pūdais juos parduotų, tai už juos daugiau gautų kaip iš manęs.

Lidija. Ir jūs esate toks ramus?

Teliatevas. O ko gi man nerimauti? Mano sąžinė tokia pat švari kaip ir kišenės. Kreditoriai jau seniai iš manęs gavo trigubai, o reikalauja tiktai dėl formalumo.

Lidija. Kurgi man gauti pinigų, tai yra daug, labai daug pinigų! Argi jau niekas ir neturi?

Teliatevas. Turi, kaip neturės.

Lidija. Kas gi jų turi?

Teliatevas. Apsukrūs žmonės, kurie jų veltui nežarsto.

Lidija. Nežarsto? Gaila!

Teliatevas. Ir dar kaip gaila! Dabar ir pinigai protingesni pasidarė, vis pas apskresnius žmones ei-

na, o ne pas mus. O seniau pinigai kvailesni buvo. Kaip tik tokių pinigų jums ir reikia.

Lidija. Kokių.

Teliatėvas. Pasiutusį. Šit ir aš vis gaudavau pasiutusių, nieku būdu jų kišenėje neišlaikydavau. Ar žinote, aš neseniai suvokiau, kodėl mano ir jūsų pinigai pasiutę? Todėl, kad ne mes patys juos uždirbome. Pinigai, kurie yra pelnyti darbu, — protingi pinigai. Jie ramiai guli. Mes juos viliojame pas save, o jie neina; sako: mes žinome, kokių jums reikia pinigų, mes neisim pas jus. Ir jau kiek nori prašyk — neis. Labai skaudu, kad nenori mūsų nė pažinoti.

Lidija. Aš būsiu aktorė.

Teliatėvas. Reikia talento, Lidija Jurjevna.

Lidija. Aš išvyksiu į provinciją.

Teliatėvas. Argi apsimoka? Paviliosite kokių miltų pirklių Tulumbasovą arba jau daugių daugiausia vidutinį dvarininką. Kokia čia karjera?

Lidija. Teliatėvai, padėkite, man reikia pinigų!

Teliatėvas. Ogi štai, prašau čia! (*Priveda ją prie lango*) Ar matote?

Už vartų kuklus
Mažytis namelis,
Dairos į visus
Jis trim langeliais.

Ana kur pinigai.

Lidija. Pas vyrą?

Teliatėvas. Taip, pas jį. Jis ne tik turtingiausias už visus mus, bet yra toks turtingas, jog pagalvojus galva svaigsta. Šiandien ne tas turtingas, kas turi daug pinigų, bet tasai, kurs moka jų pelnyti. Jeigu jūsų vyras šiuo metu turi grynais apie tris šimtus tūkstančių, tai būkite tikri, kad po metų turės milijoną, o po penkerių — penkis milijonus.

Lidija. Negali būti. Aš jums netikiu. Eikite šalin. Tai jis prisiuntė jus pas mane.

Teliatėvas. Nagi, klausykitės. Kai jūs palikote jį, mes nuvykome į Troickį pietauti. Sėdi, į nieką ne-

žiūri, nei žuvenės valgo, nei vyno geria. Buvo prėję prie jo kažkokios keistos žmogystos, kažką šnabždėjosi, jis lyg ir pagyvėjo. Po to staiga atneša jam telegramą, jis perskaitė ją, ir net akys sužibo. „Ne, sako, kvaila būtų nusišauti. Pasilinksminsime, sako, šandien, pasveikink mane.“ Na, aš jį pasveikinau, pasibučiavom, na ir įsileidom, ir įsileidom. Supažindinau aš jį su kai kuriomis savo senomis pažįstamomis, tai yra ne senomis, bet buvusiomis, o jos dar labai jaunos.

Lidija (*žiūrėdama pro langą*). Palaukite! Kas tai per puskarietė? Nėriniai? Argi mamam būtų ją man paėmusi? Koks puikumėlis, kokia prabanga!

Teliatėvas. Ne, jūs apsirikote. Tai puskarietė, kurią jis dovanojo mano pažįstamai, ir dar su arkliais, ir tokį pasamdė vežėją, jog galima Zoologiniame sode rodyti. Štai ji važiuoja iš jo, blondinukė, o akys — tikros rugiagėlės.

Lidija. Ai, aš apalpsiu! Tai ne puskarietė, tai svajonė. Galima paspringti iš laimės sėdint šioj puskarietėj. Kas gi man pasidarė? Aš jo neapkenčiu ir vis dėlto lyg pavydulys mane kankina. Aš užmuščiau šitą blondinę. Jos ir taip nedidelė nosis, o jiniai dar riečia ją.

Teliatėvas. Tai ne pavydulys, o pavydas.

Lidija. Ar jis myli ją?

Teliatėvas. Ką? Puskarietę?

Lidija. Ne, blondinę.

Teliatėvas. Kam gi? Ir mylėti, ir dar pinigų davinėti, jau per daug bus išlaidų. Ar norite išgirsti, ką jūsų vyras man papasakojo apie save?

Lidija. Sakykite!

Teliatėvas. Mokėsi jis daug, ko būtent — jau nebepamenu. Visokių mokslų esama, Lidija Jurjevna, tokių, apie kuriuos mudu nesame nė girdėję.

Lidija. Kalbėkite, kalbėkite!

Teliatėvas. Išvyko į užsienį, pažiūrėjo, kaip tiesia geležinkelius, grįžo į Rusiją ir paėmė iš rangovo nedidelį sklypelį. Patsai su darbininkais ir gyveno barakuose, ir Vasilijus Ivaničius su juo. Pažįstate Vasilijų Ivaničių? Auksas, ne žmogus.

Lidija. Ak, ką jau ten!

Teliatėvas. Pirmoji paranga nusisėkė, jis pa-
ėmė daugiau, vėliau dar daugiau. Dabar gavo kažkokią
telegramą. „Na, sako, Vania, be milijono nė neprasi-
dėsiu su jais.“ O aš sakau: „Ir neprasidėk.“ Ką gi, man
juk vis tiek pat, nuostolio nebus.

Lidija. Aš mirštu.

Teliatėvas. Kas jums?

Lidija (*gula ant sofos*). Pakvieskite mamą! Grei-
čiau pakvieskite!

Teliatėvas (*durų link*). Nadežda Antonovna!

Įeina Nadežda Antonovna

IV SCENA

*Lidija, Teliatėvas ir Nadežda
Antonovna*

Lidija. Mamą, dėl dievo meilės!

Nadežda Antonovna. Kas tau, Lidija? Kas
tau, mano vaikelį?

Lidija. Dėl dievo meilės, mamą! nueikite pas ma-
no vyrą, pakvieskite jį čia, pasakykite, kad aš mirštu.

Teliatėvas. Imkite, Nadežda Antonovna, mano
arklius ir važiuokite greičiau!

Nadežda Antonovna (*gerai įsižiūri į duk-
terį*). Taip, taip, aš matau, tu iš tikrųjų ne kaip atro dai.
Aš tuojau važiuoju. (*Išeina*)

Įeina Andriejus

Andriejus. Ponas Glumovas.

Lidija (*kiek pakilusi*). Priimti jį, ar ne? Ar ateis
vyras, ar ne — dar nežinia. Skęstantis šiaudo griebia-
si. (*Andriejui*) Prašyk!

Andriejus išeina. Įeina Glumovas

V SCENA

Lidija, Teliatėvas ir Glumovas

Glumovas. Kas jums?

Lidija. Šiek tiek nesveikuoju. O jūs? Girdėjau,
jūs pralobote.

Glumovas. Dar ne, bet tikiuos. Gavau labai pelningą vietą.

Teliatėvas. Ir visiškai pagal gabumus.

Glumovas. Laimingas įvykis, ir daugiau nieko. Viena pagyvenusi ponია ilgai ieškojo lyg ir reikalų vedėjo, lyg ir... kaip čia pasakius...

Lidija. Un secrétaire intime?¹

Glumovas. Oui, madame!² Jai reikėjo sąžiningo žmogaus, kuriam galėtų patikėti...

Teliatėvas. Ir save, ir savo turtą?

Glumovas. Beveik taip. Ji turi namų, dvarų, krūvą reikalų: kur jai susidoroti! Su įpėdiniais ji susipyko. Aš stengiuosi viską paversti kapitalu, turiu plačius įgaliojimus ir naudojuos nemažais komiso nuošimčiais.

Teliatėvas. Kilni, patikli moteris. Prisipažink, Glumovai, juk nedaug tokių rasi?

Glumovas. Taip, gal būt, viena beliko; aš atmintinai visas žinau.

Teliatėvas. Mes tiktai ką kalbėjome apie pasiutusius pinigus, kad jie išnyko, o tu laimingesnis už mus, tu juos radai.

Glumovas. Užtat kaip ilgai ir rūpestingai jų ieškojau.

Lidija. Vadinasi, jūs dabar turite daug pinigų?

Glumovas. „Daug“ — juk tai reliatyvi sąvoka. Rotšildui būtų maža, o man gana.

Lidija. Paskolinkite man kokią dvidešimt tūkstančių.

Glumovas. Jaunutėms, gražioms moterims pinigų niekas neskolina, nes nepatogu priminti, kai jos skolą užmiršta, o reikalauti dar nepatogiau. Joms arba dovanoja pinigus, arba mandagiai atsisako paskolinti.

Lidija. Na, kaip norite, tik duokite.

Glumovas. Dabar negaliu, atleiskite. Ar pamenat, jūs kartą pasakėte, kad aš niekad negalėsiu bučiuoti jūsų rankos? Aš nesu atlaidus žmogus.

¹ Asmens sekretoriaus? (pranc.)

² Taip, poniai (pranc.)

Lidija. Bučiuokite.

Glumovas. Dabar jau per vėlu, arba, geriau pasakius, per anksti. Palaukite manęs kokius metus, aš atvyksiu bučiuoti jūsų rankų. Rytoj aš su savo įgaliotoja išvyksiu į Paryžių; ji nemoka skaičiuoti nei rubliais, nei frankais, aš būsiu jos kasininkas. Ji baisiai nutukusi, dusulinga; jai ir čia gydytojai skyrė gyventi ne daugiau kaip metus, o pagyvenusi Paryžiuje, tobulos medicinos dėka ir dar pavargusi nuo kelionių į kurtortus, ji mirs greičiau. Jūs matote, kad neturiu laiko, aš metus turiu gailestingai slaugyti ligonę, o po to galiu skinti savo darbo vaisius, galiu ir gana daug išleisti, na, pagaliau gal ir jums padedant, jeigu jūs to panorėsite.

Lidija. Jūs netikęs, netikęs žmogus!

Glumovas. Anksčiau šis mano būdo bruožas jums patikdavo, mes šiuo atveju viens į kitą panašūs.

Lidija. Taip, kol jūs žinojote saiką, o dabar sudiev.

Glumovas. Sudiev! Aš išvykstu su malonia viltimi, kad per metus jūs manęs išsiilgsite, kad jūs mane įvertinsite, ir mes, tur būt, susitiksime kaip tikri giminės.

Lidija. Gana, gana!

Glumovas. Iki pasimatymo.

Teliatevas. Sudiev, Glumovai. Laimingos kelionės! Prisimink mane Paryžiuje: ten kiekvienam kryžgatvy dar klajoja mano šešėlis.

Glumovas. Sudiev, Teliatevai. (Išeina)

Įeina Nadežda Antonovna su buteliukais, pasakui ją kambarinė su pagalviais, deda juos ant sofos ir išeina

VI SCENA

Lidija, Teliatevas ir Nadežda Antonovna

Nadežda Antonovna. Tau reikia atsigulti, Lidija, būtinai. Be reikalo tu, draugužė, save vargini! Iš tavo veido matyti, kad tu baisiai kenti. Aš taip ir

vyrui pasakiau. Jis tuojau ateis. Štai tavo spiritas ir lašai, kurie tau visada padėdavo.

Lidija (*gula ant pagalvio*). Kaip jis jus priėmė?

Nadežda Antonovna. Labai mandagiai, nors gana šaltai. Jis paklausė, ar tu rimtai sergi; aš atsakiau, kad labai. Ko jūs, Ivanai Petrovičiau, juokiatės?

Teliatėvas. Aš niekuomet negaliu būti abejingas: man reikia arba verkti, arba juoktis.

Nadežda Antonovna. Jūs nepažįstate nei Lidijos būdo, nei jos sudėjimo nežinote; ji tokia nervinga, tokia nervinga... nuo pat vaikystės.

Teliatėvas. Atleiskite, aš iš tikrųjų nežinau Lidijos Jurjevnos sudėjimo, tai man paslaptis.

Lidija. Ivanai Petrovičiau, jūs esate toksai plepys, jūs mane prajukinsite.

Nadežda Antonovna. Taip, jūs, matyt, iš tikrųjų prajukinsite, o jis ims tuo metu ir ateis.

Lidija (*alsiai*). Ne, pasilikit! Man taip malonu jus matyti, man su jumis drąsiau.

Teliatėvas. Jeigu jums malonu, tai aš ne tik neišeisiu, bet kaip prirakintas stovėsiu priešais jus. Žiūrėkite į mane, kiek jums patinka. Tik leiskite man šioje komedijoje būti nebyliu dalyviu.

Įeina Andriejus

Andriejus. Ponas Vasilkovas.

Lidija (*silpnu balsu*). Kviesk!

Andriejus išeina. Nadežda Antonovna taiso pagalvius. Teliatėvas užsidengia akis nosine. Įeina

Vasilkovas

VII SCENA

Lidija, Teliatėvas, Nadežda Antonovna ir Vasilkovas

Vasilkovas (*visiems linkterėjęs*). Ar jūs mane kvietėte?

Lidija. Aš mirėtu.

Vasilkovas. Tokiu atveju reikalingas arba gydytojas, arba šventikas. Aš nesu nei vienas, nei antras.

Lidija. Jūs pametėte mus.

Vasilkovas. Ne aš, o jūs mane, netgi kaip reikiant neatsisveikinote.

Lidija. Tai reikia atsisveikinti?

Vasilkovas. Jeigu jums patinka.

Lidija. Atsisveikinti — reiškia prašyti, kad man atleistumėt. Taip supranta atsisveikinimą rusai.

Vasilkovas. Prašykite.

Lidija. Aš tik tuo kalta, kad palikau jus, nepaskačiavusi savo lėšų; šiaipjau visu kitu kaltas esate jūs.

Vasilkovas. Mes atsiskaitėm: aš buvau kaltas, jūs mane palikote. Apie ką dar mums bekalbėti! Likite sveika!

Lidija. Ak, ne, palaukite!

Vasilkovas. Ko reikia?

Lidija. Jūs už savo kaltę niekuo neatsakote, o man gali tekti žiauriai atsiteisti. Aš paskendusi skolo-se, mane įgrūs drauge su miesčionėmis į Maskvos kalėjimą.

Vasilkovas. Al! Štai ko jūs bijote? Štai kokios negarbės jūs bijotės? Nebijokit! Į kalėjimą pakliūna ir dori žmonės, iš ten galima išeiti. Reikia bijoti Maskvos kalėjimo, bet daugiau reikia bijoti prarajos — taip aš pavadinčiau žmogaus palaidumą — tos prarajos, kurioj žūva ir geras vardas, ir garbė, ir moters grožis. Tu bijai kalėjimo, o nebijai tos prarajos, iš kurios jau niekas negrįžta į tiesų kelią!

Lidija. Kas jums čia leido kalbėti tokius žodžius?

Vasilkovas. O kas leidžia reginčiam parodyti neregui tikrą kelią, kas leidžia protingam perspėti neprotingą, kas leidžia mokytam pamokyti nemokytą?

Lidija. Jūs neturite teisės mane mokyti.

Vasilkovas. Ne, aš turiu. Ši teisė — užuojauta.

Lidija. Dar jūs kalbate apie užuojautą! Jūs matote tokioje būklėje žmoną ir nenorite už ją sumokėti menkutės skolos.

Vasilkovas. Aš be reikalo pinigų nemėtau. Saugok dieve, ne!

Nadežda Antonovna. Aš nesuprantu jūsų filosofijos. Visa tai man kažkokia naujiena, atnešta nuo mėnulio. Argi mokėti už žmoną reiškia mėtyti be reikalo pinigus?

Vasilkovas. Kokia gi ji man žmona! Juk ji pati sakė, kad ji turi daugiau pinigų negu aš.

Nadežda Antonovna. „Sakė.“ Maža ką gali pasakyti suirzusi moteris! Kaip žmona beįžeistų vyrą, vis dėlto žmonos daugiau reikia gailėtis negu vyro. Mes esame tokios silpnos, tokios nervingos, mums kiekvienas vaidas taip brangiai atsieina. Karštuolė moteris greit padarys kvailystę, greit ir apsigalvos.

Vasilkovas. Bet ji gi nesako, kad apsigalvojo.

Lidija. Aš apsigalvojau ir gailiuosi taip pasielgusi.

Vasilkovas. Ar ne per vėlai?

Nadežda Antonovna. Ak, ne! Ji gali suklysti, bet niekuomet neleis sau pasielgti negarbingai.

Vasilkovas. Aš žinau, kad neleis: jūsų tarnai daugiau gaudavo iš manęs kaip iš jūsų. Bet aš nežinau, kas išgelbėjo ją nuo negarbės — ar kad ji per daug garbinga moteris, ar kad Kučiumovui stigo pinigų. (*Lidijai*) Ko gi jūs norėtumėt?

Lidija. Aš norėčiau vėl gyventi drauge su jumis.

Vasilkovas. Neįmanoma. Jūs taip greit keičiate savo nusistatymą, jog, gal būt, jau rytoj įsigeisite mane palikti. Man gana vienos gėdos, aš dviejų nenoriu.

Lidija. Bet jūs turite mane išgelbėti.

Vasilkovas. Kaip aš jus išgelbėsiu? Yra tik vienas būdas. Aš jums galiu pasiūlyti garbingo darbo ir atlyginti už jį.

Lidija. Kokio darbo? Kokį atlyginimą?

Vasilkovas. Galiu pasiūlyti jums ekonomės vietą, aš jums duosiu tūkstantį rublių per metus.

Lidija (*pakyla nuo sofos*). Eikite lauk!

Vasilkovas išeina

Teliatėvas (nusiimdamas nuo akių nosinę). Dabar jūs pasveikote, pakaks man verkti.

Lidija. Ak, ne laikas dabar juokauti! Bėkite, pavykite, žūt būt gražinkite jį.

Teliatėvas išbėga

Nadežda Antonovna. Ak, koks jis užsispyrėlis! tiesiog nepakenčiamas! Padorios draugijos žmogus niekuomet taip nepasielgs, jis greičiau užmuš žmogą, bet tokio pasiūlymo nepadarys.

Grįžta Vasilkovas ir Teliatėvas

Lidija. Jūs man atleiskite, aš jūsų nesupratau. Paaiškinkite man, ką reiškia žodis „ekonomė“ ir kokios jos pareigos?

Vasilkovas. Gerai, paaiškinsiu; bet jeigu jūs nepriimsite mano pasiūlymo, aš daugiau pas jus nebeįsiųsiu. Ekonomė yra moteris, kuri tvarko namų ūkį. Tai nėra kažkas negarbinga. O štai ir pareigos: aš kaimė turiu seną mamytę, labai gera šeimininkė, jūs būsite jos padėjėja — jina! jus išmokys: sūdyti grybus, antpilus daryti, uogienę virti, patikės jums sandėlio ir rūsio raktus, o pati tik stebės jus. Man tokia moteris reikalinga, aš dažnai kur nors išvykstu iš namų.

Lidija. Baisu, baisu!

Vasilkovas. Leiskite baigti?

Lidija. Tęskite!

Vasilkovas. Kai jūs išmoksitė gerai šeimininkauti, aš jus paimsiu į gubernijos miestą, kuriame gyvenu; ten jūs turėsite tiesiog apakinti gubernijos damas savo tualetu ir manieromis. Šitam reikalui pinigų aš nepagailėsiu, tačiau visada reikės paisyti mano biudžeto. Mano platūs užsimojimai reikalingi tokios žmonos. Vėliau, jeigu jūs būsite man gera, nuvešiu jus į Peterburgą, pasiklausysime Pati, tūkstančio rublių už ložę nepagailėsiu. Mano reikalai Peterburge verčia mane palaikyti santykius su labai žymiais žmonėmis; aš pats nesu nei labai vikrus, nei koks gražuolis; man reikia tokios žmonos, kuri įstengtų palaikyti mūsų salone tokią nuotaiką, jog ir ministrus priimti nebūtų

gėda. Jūs visiškai tinkate tam, tik jums reikia atprasti nuo kai kurių manierų, kurias pasisavinote iš Teliatėvo ir kitų.

Teliatėvas. Bet argi aš žinojau, kad likimas lėmė Lidijai Jurjevnei padaryti tokią šaunią karjerą, nueiti toki ilgą kelią: nuo maisto sandėlio kaime ligi Peterburgo salono.

Vasilkovas (*žiūrėdamas į laikrodį*). Ar sutinkate su mano pasiūlymu, ar ne? Tik neužmirškite, kad iš pradžių jūs būsite ekonomė, ir gana ilgai.

Lidija. Pasigailėkite manęs, pasigailėkite mano savimeilės! Aš esu dama, dama nuo galvos iki kojų. Padarykite man kokią nuolaidą.

Vasilkovas. Jokios! Ar aš turiu gailėtis jūsų savimeilės, kai jūs paniekinote mano paprastumą, mano širdies gerumą! Aš ir dabar siūlau jums būti ekonomė tik jus mylėdamas.

Lidija. Na, nors šitą žodį pakeiskite kuriuo kitu, jis šiurkštus mano švelniai klausai.

Vasilkovas. Ne, tai geras žodis.

Lidija. Aš turiu pagalvoti.

Vasilkovas. Galvokite.

Teliatėvas. Ak, kad man kas nors pasiūlytų ekonomės vietą!

Ieina Andriejus

Andriejus. Antstolis nori aprašyti turtą.

Lidija ir Nadežda Antonovna. Ak, ak! Ai, ai! (*Lidija slepiasi pagalvčiuose*)

Teliatėvas. Ko jūs išsigandote? Nusiraminkite! Vakar aprašė dviejų mano pažįstamų baldus, šiandien jūsų, rytoj mano, poryt jūsų Kučiumovo. Dabar jau tokia epidemija.

Lidija (*vyrui*). Išgelbėkite mane nuo gėdos! Aš su viskuo sutinku! Ką darysi? Aš norėjau žibėti kaip negęstanti žvaigždė, o jūs norite padaryti iš manęs meteorą, kuris blykstels minutėlę ir užges dumble. Bet aš sutinku, sutinku. Maldauju jus, išgelbėkite mane.

Vasilkovas *išeina su Andriejum. Andriejus grįžta*

Andriejus. Ponas Kučiumovas.
Lidija. Aš manau, reikia priimti.
• Teliatėvas. Priimkite.
Lidija. Kviesk!

*Andriejus išeina. Įeina Kučiumovas, vėliau
Vasilkovas*

VIII SCENA

*Lidija, Nadežda Antonovna, Teliatėvas,
Kučiumovas, vėliau Vasilkovas*

Kučiumovas (*niūniuodamas*). Io son rico...¹ Kas jums yra?

Lidija. Man aprašo turtą, ar atvežėte keturiasdešimt tūkstančių?

Kučiumovas. *Io son rico...* Ne, jūs tik pagalvokite, kokia nelaimė!

Įeina Vasilkovas ir sustoja prie durų
Mano tarnas, kurį aš mylėjau kaip sūnų, baisiai mane apvogė ir pabėgo, tur būt, į Ameriką.

Teliatėvas. Labai gaila man tavo tarno! Su tuo, ką iš tavęs galima pavogti, ne tik Amerikos, bet ir Zvenigorodo nepasieks.

Kučiumovas. Nejuokauk, aš nemėgstu. Aš visom kryptim išsiuntinėjau telegramas; tur būt, jį greit sučiups, atims pinigų, ir tada aš jums, vaikeli, juos atnešiu.

Teliatėvas. Ne viską gi jis pavogė, liko gi šis tas.

Kučiumovas. Kaip neliks! Aš be tūkstančio rublių neišeinu iš namų.

Vasilkovas. Tai atiduokite man šešis šimtus rublių, kuriuos kortomis pralošėte.

Kučiumovas. A! Jūs čia? Labai gerai. Aš seniai norėjau su jumis atsiskaityti. Kortų skolas pirmoj eilėj apmoku. (*Įsisiima pinigine*) Kas per niekai? Aš, tur būt,

¹ Aš turtingas... (*ital.*)

kaip nors apsirikau, į kairiąją kišenę įsidėjau. Ak, aš ne tuo švarku apsivilkau. Tiek to, šituos pinigus jūs galite gauti iš Nadeždos Antonovnos.

Vasilkovas. Gerai, aš gausiu. Lidija Jurjevna, aš jūsų skolą apmokėjau. Jūs turite važiuoti į kaimą. Lidija. Kada?

Vasilkovas. Aš važiuoju rytoj, susiruoškite!

Lidija (*paduoda vyrui ranką*). Dėkoju jums, kad visai dienai duodate laisvę mano ašaroms. Man reikia daug ką apverkti! Žuvusias viso mano gyvenimo svajones, mano klaidas, mano pažeminimą. Man reikia verkti ir dėl to, kas negalima ir sakyti. Mano nerūpestingos laimės deivė virsta nuo savo pjedestalo, jos vietą užima žiaurus darbo ir gamybos stabas, kurio vardas biudžetas. Ak, kaip man gaila vargšų, švelnių sutvėrimų, meilių, linksmųjų mergaičių! Joms nebe lemta daugiau matyti grakščių, nepraktiškų vyrų! Nežemiškos esybės, liaukitės svajojusios apie negalimą laimę, liaukitės svajojusios apie tuos, kurie lengvapėdiškai švaisto pinigus, ir tekėkite už tų, kurie juos pelno grubiu darbu ir triūsu ir vadina save veiklos žmonėmis. Ar malonu mums, dykūnams, tai girdėti?

Kučiumovas (*dainuoja*). Io son rico. . .

Teliatevas. Netiesa. Noi siamo poveri.¹

Lidija. Štai nauja auka, mano auka jums.

Vasilkovas. Aukų man nereikia.

Lidija. Aš matau, kad atsitrenkė dalgis į akmenį. Leiskite, aš prisipažįstu. Aš priimu jūsų pasiūlymą todėl, kad jis man naudingas.

Vasilkovas. Bet žinokite, kad aš griežtai laikysiuos biudžeto.

Lidija. Aiman, tasai nelemtas biudžetas!

Vasilkovas. Tik pasiutę pinigai nesiskaito su biudžetu.

Teliatevas. Jūs sakote šventą tiesą; pasakysiu dar daugiau: tu kartoji mano žodžius.

Vasilkovas (*Teliatevui*). Lik sveikas, drauge,

¹ Mes neturtingi (*ital.*).

man tavęs tikrai gaila. Tu rytoj būsi be pastogės ir be maisto.

Teliatėvas. Ar tik nenori man paskolinti pinigų? Neskolink, nereikia. Pražus, dievaž, pražus. Maskva yra toksai miestas, Sava, kad mes, Teliatėvai ir Kučiumovai, čia nežūsime. Mes ir be kapeikos būdami naudosimės ir pagarba, ir kreditu. Dar ilgai kiekvienas pirkliukas bus laimingas, kad mes vakarieniaujame ir geriame jo sąskaita. Štai siuvėjai — ne per daug mus gerbia. Bet ir senu apsiaustu, ir sena skrybėlė galima dėvėti tokiu pat orumu, jog iš tolo duos tau kelią. Lik sveikas, drauge Sava. Negailėk mūsų. Auksas ir pelesuose žiba. (*Apsikabina su Kučiumovu*)

Lidija bailiai prieina prie Vasilkovo, uždeda jam ranką ant peties ir priglaudžia galvą

Paveikslas